CARTEA COPILULUI

AL. IACOBESCU

DRACUL PĂCĂLIT

18

CUGETAREA — GEORGESCU DELAFRAS

AL. IACOBESCU

DRACUL PĂCĂLIT

POVEŞTI

CUGETAREA – GEORGESCU DELAFRAS
BUCUREŞTI, IV – STR. POPA NAN, 21

DRACUL PĂCĂLIT

A fost un om care, după ce robotea, cât e ziua de mare, fără niciun rost prin ogradă, îşi lua băţul de după uşă şi pornea la cârciumă ca să stea de vorbă cu cei ce, ca şi dânsul, n-aveau nicio treabă.

Într-o zi, după ce pierdu o mulţime de vreme hoinărind prin sat şi aruncând cu

băţul după câinii ce-l fugăreau lătrând, se îndreptă spre casă, simţind că-l cam luase cu foame. Dar, cum intră pe poartă, nevasta lui, care era o femeie harnică şi pricepută, dar căreia nu-i mai tăcea gura şi-l ocăra din te miri ce, îl şi luă-n pene, înfuriată.

— Bine că ţi-ai adus aminte să mai vii şi tu odată acasă, bărbate. Dacă te-a adus foamea, apoi aşază-te la umbră şi mai cască. De-abia acum am pus oala la foc, căci nu-mi mai văd capul de-atâtea treburi. Ba să dau de mâncare la vite, ba să închid porcii în cocină, ba să văd caprele care sar pârleazul în grădină. Ce te-ai face tu dacă n-aş fi eu? În clipa când ai rămâne singur, nu ştiu dacă nu ţi-ai lua dăsaga pe umăr şi te-ai duce-n lume să nu mai faci umbră pământului degeaba.

— Ia nu te mai supăra, nevastă,

răspunse cu bunătate omul. Dacă n-ai pregătit încă nimic de-ale mâncării, nici soarele n-a coborât în scapăt. Până una – alta, mai am ce să fac pe lângă casă.

— Ce vrei să faci?

— Apoi mă duc să mai prăşesc la varză, căci după ploaia care a ţinut trei zile, s-a înmuiat pământul şi vreau să-l mai strâng pe lângă rădăcină.

Se întâmplase însă ca ziua aceea să fie într-o duminică. Auzindu-l, nevasta se înfurie şi mai tare:

— Cum, să te-apuci de prăşit astăzi duminică? Ba mai pune-ţi pofta-n cuiu, sărmane. Cine lucrează duminica face păcat de moarte. Şi-apoi, nici nu e timp acum de aşa ceva.

— Eu ştiu una şi bună, că m-apuc să prăşesc la varză, răspunse cu îndărătnicie

omul. Ce dacă e duminică? Duminica nu mâncăm?

— Foarte bine. Aşa faci tu totdeauna. Când ţi se năzare, nu-ţi mai scoate nimeni prostia din cap. Ai auzit ce spune preotul la sfânta liturghie, că omul e dator să lucreze toată săptămâna, iar duminica să se odihnească.

— Nu e mare păcat, zise iarăşi omul, dacă prăşesc în zi de sărbătoare un răzor de varză de câteva palme.

Acestea zicând, îşi luă uneltele şi porni la câmp. Săpă ce săpă şi, când s-ajungă la capătul răzorului, numai ce vede că se smulge din pământ o şuviţă de fum cu miros de pucioasă, care se răsuci de câteva ori şi căpătă înfăţişarea Necuratului cu coarnele în creştetul capului.

— Hei, zise dracul rânjind, dar, ce te-o fi apucat vrednicia în zi de sărbătoare, cumetre?

— Iartă-mă, drace, răspunse omul, mă tem să nu s-aştearnă pe vreme rea şi vream şi eu ca orişicare să-mi fac strânsură de iarnă.

— Bine, te iert bucuros, fiindcă orice creştin care lucrează duminica, lucrează pentru mine. Dar ce-ai sădit aci?

— Ia nişte varză, drace.

— Şi e bună varza de mâncat?

— Foarte bună. Cui nu-i place varza?

— Atunci să ştii că tot ce-ai sădit aci, al meu rămâne.

Omul se scărpină în cap şi nu ştiu ce să răspundă la început. Apoi, văzând că n-are cum s-o scoată la capăt cu dracul, căută să-l îmbuneze, zicând:

— Ştii ce, drace? Să dăm verzele pe jumătate.

— Pe jumătate? Fie. Nu sunt atât de rău cum spune lumea. Şi ca să-ţi dovedesc că nu-ţi vreau decât binele, nu voi lua decât jumătate din recoltă.

— Mulţumesc, drace, pentru bunătate. Atunci, alege. Ori dăm răzorul pe din două, ori îţi care în traistă verzele ce ţi se par mai mari.

— Nu, răspunse dracul, eu vreau să fac altfel de împărţeală. Tot ce creşte deasupra pământului, să fie al meu. Tot ce rămâne în

pământ, e-al tău.

Bietul om nu mai avu ce să zică şi aşteptă până-n Octombrie, când verzele trebuiau culese de pe câmp. Într-o zi, când tocmai se pregătea să le taie cu custura, numai ce se pomeneşte în faţă cu dracul, negru ca tăciunele şi cu furca-n mână.

— Iată-mă, zise el, am venit, aşa cum ne-a fost vorba.

— Bine-ai făcut, drace, răspunse omul. De când muncesc şi-mi curge nădușala pe frunte, străduindu-mă pentru tine t ia priveşte ce varză frumoasă, cu foaia cât capul boului de mare.

Dracul, fără să mai stea pe gânduri, începu să scoată verzele din rădăcină, mânuind furca de parcă numai asta i-ar fi fost îndeletnicirea în zilele lui. Şi după ce sfârşi, văzând rădăcinile câte mai

rămăseseră în pământ neatinse de furcă, întrebă surprins ce erau acestea.

— Ce să fie? răspunse omul. Ia nişte gulii care sunt foarte gustoase şi pe care le mâncăm cu mai multă plăcere decât am mânca foile de varză, pe care le dăm numai vitelor ca să se îngraşe.

Dracul, ca să nu-i scape norocul din mână, sări într-un picior de bucurie că aflase una ca asta şi se grăbi să-l dojenească pe bietul om, zicând:

— După cât bag de seamă, cumetre, ţi-ai bătut joc de mine dându-mi ce-ai avut mai prost. Mi-o vei plăti la anul când ne vom întâlni din nou.

Omul, ca să scape mai curând de necurat, îşi făcu semnul crucii şi dracul pieri într-un nor de fum, cu sacul la spinare.

În anul următor, tot cam într-o duminică,

după ce hoinări îndelungă vreme prin sat cu câinii după dânsul, omul se îndreptă spre casă aproape de scăpătatul soarelui, cu obrazul înseninat de voioşie, parcă toată lumea ar fi fost a lui.

— Iar ai umblat toată ziua fără niciun căpătâiu, îi strigă nevasta văzându-l intrând pe poartă. De n-ai bate şi mâine drumurile, fiindcă ştii foarte bine că urmează să punem răsaduri de varză. Doar n-ai să laşi ogorul nesămănati

— Ai dreptate, nevastă, răspunse omul. Aproape că-mi şi uitasem de varză. Dar, ca să vezi că sunt om de casă, mă voi duce chiar în seara asta să pun răsadurile în pământ.

— Cum, astăzi duminică? Vrei să intri în păcat?

— N-avea nicio grijă. Poate că numai

astfel pot să scap de lăcomia dracului. Azi e mare ospăţ în casa zgârcitului de arendaş, din mâna căruia n-a văzut nimeni para chioară, şi nu mai încape îndoială că dracul trebuie să-i dea târcoale, aşa cum face totdeauna ca să-i capete sufletul.

Acestea zicând, omul porni la câmp şi se apucă de lucru. Dar nu trecură decât vreo câteva clipe şi iată-l pe drac că se iveşte dintr-un nor de fum, cu furca-n mână.

— Bun lucru, cumetre! zice el. Pun rămăşag că şi de astă dată sădeşti tot varză.

— De bună seamă, drace, răspunse omul. Te-aş ruga însă ca de rândul acesta să fii mai îndurător cu mine.

— Voi căuta să fiu şi-ţi voi lua numai jumătate din recoltă. De astă dată însă, mie îmi vei da ceea ce rămâne în pământ, iar tu te vei mulţumi cu foile.

— Ce să fac, drace? Trebuie să te-ascult văd că n-am altă putere.

Vremea trecu şi cam aproape de sfârşitul liţi Octombrie omul se duse la câmp să-şi culeagă verzele. Dracul, care era pe urmele lui, se ivi în aceeaşi clipă şi, din câteva aruncături de furcă, răsturnă toate verzele cu rădăcinile-n sus. Dar văzând să rădăcinile erau mai mici decât îşi închipuise, era cât pe-aci să-şi schimbe hotărârea şi strigă cu necaz:

— Foile de varză sunt cât capul boului de mari. Pentru ce oare rădăcinile sunt atât de mărunte?

— Apoi vezi, cumetre drace, aşa a fost lăsat ca rădăcinile să fie mai mici decât foile.

— Dar pentru ce nu mi-ai spus acest lucru mai de mult?

— Te credeam mai deştept, drace, fiindcă aşa auzisem şi eu că Necuratul e deştept nevoie mare. Dar acum, dacă te-ai păcălit, mulţumeşte-te cu rădăcinile pe care tu singur ţi le-ai ales.

— Am să te duc cu mine în iad! strigă dracul.

Bietul om nu ştia ce să mai facă de frică. Dar căzând în genunchi, începu să se închine şi dracul, urlând de durere, parcă l-ar fi bătut cineva, pieri fără veste în fundul pământului.

GUGUŞTUC, VÂNZĂTORUL DE ACE

A fost odată o femeie văduvă care n-avea decât o singură fată. Şi fata asta era nespus de drăgălaşe, încât toată lumea se minuna de frumuseţea ei, dar avea un mare cusur: nu-i plăcea să muncească. Alte fete mai mici

decât ea se pricepeau la toate, ajutându-şi mamele la treburile gospodăriei, pe câtă vreme Gherghina, căci aşa o chema, sta toată ziua cu mâinile – n sân uitându-se pe fereastră. Ajunsese, închipuiţi-vă, la vârsta de cincisprezece ani şi nu ştia nici cel puţin să coase.

Din această pricină, mama ei o mustra zilnic cu cea mai mare asprime, iar atunci când o vedea cât e de îndărătnică şi de neînţelegătoare, îi mai ardea şi câteva beţe pe spinare.

Într-o zi, tocmai când Gherghina primea odată cu mustrările şi loviturile obişnuite din partea mamei sale, se întâmplă să treacă pe drum un fecior de craiu care se întorcea de la vânătoare. Era însoţit de-o oaste numeroasă şi se îndrepta spre castelul părinţilor săi, care nu era prea departe.

Auzind-o pe fată plângând, trimise un oştean să vadă ce se petrecea în casa prin dreptul căreia trecuse. Dar, ca să se încredinţeze şi mai bine de cele întâmplate, intră el însuşi în ogradă şi-o întrebă pe văduvă pentru ce îşi bate copila.

— E leneşe de n-are pereche, Maria ta, răspunse femeia. Nu ştie să facă nici cel mai mic lucru şi cât e ziua de mare stă cu ochii zgâiţi la fereastră şi numără pietrele drumului.

— Să fie oare adevărat? zise craiul căruia nu-i venea parcă să creadă. Ei bine, am s-o iau la castelul meu. Poate că acolo, văzându-le şi pe alte femei cum lucrează, se va deprinde şi ea să facă ceva.

Acestea zicând, o luă pe fată cu sine şi-o duse a castel.

O chemă numaidecât pe cea mai bătrână

dintre slujitoarele sale şi dându-i-o în seamă pe Gherghina, îi spuse să aibă grijă de dânsa şi s-o înveţe să-şi petreacă vremea în alt chip decât uitându-se pe fereastră.

Gherghina, când se văzu împresurată de atâta bogăţie, îşi uită aproape cu desăvârşire pentru ce anume fusese adusă la castel. Ar fi vrut, într-adevăr, să facă şi ea ceva, dar mintea n-o ajuta în niciun chip şi, de îndată ce se apuca de-o treabă, începea să se plictisească şi-o lăsa baltă. Cu toate acestea, se socotea datoare să răsplătească într-un fel bunătatea faciorului de craiu, dar nu se mângâia decât cu nădejdea c-avea să înceapă de-a doua zi să lucreze, amânând totul de azi pe mâine.

Într-o frumoasă dimineaţă, îndurerată oarecum că n-avea cum s-o scoată la capăt, se aşeză ca de obicei la fereastră şi rămase

cu braţele încrucişate pe piept, ca şi cum s-ar fi odihnit

după cine ştie ce trudă. În aceeaşi clipă, zări un negustor trecând pe uliţă, care striga cât îl lua gura:

— Cine mai cumpără ace care coase singure?

Auzindu-l, Gherghina nici nu ştiu când coborî scara, şi odată ajunsă în ogradă, îi făcu semn negustorului să se apropie.

— Ce fel de marfă zici că ai? îl întrebă ea.

— Ace care coase singure, răspunse negustorul.

— Dă-mi şi mie câteva, dar să ştii că am să ţi le plătesc altă dată, fiindcă n-am acum bani la mine.

— Nu-ţi cer niciun ban, frumoasă copilă, răspunse cu bunătate negustorul. Alegeţi acele de care ai nevoie şi află că pe mine mă cheamă Guguştuc. Am să mai trec pe-aci peste şase luni şi dacă în ziua hotărâtă n-ai să-ţi aduci aminte de numele meu, să ştii c-am să te iau cu mine.

Fata se grăbi să ia acele şi să se urce în odaia ei. Aci, după oarecare pregătire, începu să lucreze şi din mâna ei ieşiră lucruri atât de minunate încât toată lumea din castel o lăudă spunând că nu şi-ar fi închipuit vreodată ca o leneşe să fie în stare de atâta pricepere.

Craiul însuşi, chemat în cea mai mare grabă, rămase uimit când văzu aşa mândreţe de lucruri, şi mulţumit acum de hărnicia ei, pe lângă c-o ştia neasemuit de frumoasă, hotărî s-o ia de nevastă.

Astfel, mulţumită acelor fermecate, Gherghina era acum pe deplin fericită. Dar fericirea ei n-avea să dăinuiască îndelungă vreme. Zilele treceau una după alta, şi cu ele săptămânile şi lunile, şi ea se gândea necontenit la negustorul care-i vându-se acele şi-al cărui nume îl uitase din prima zi.

Îşi bătea capul ziua şi noaptea şi repeta în gând toate numele pe care le auzise rostindu-se, dar totul era zadarnic. Le puse pe femeile ce-i ţineau tovărăşie să-i spună numele părinţilor, al fraţilor şi-al rudelor, dar niciunul nu se potrivea cu numele blestemat al vânzătorului de ace.

Şi-n acest timp, clipa hotărâtoare se apropia. Omul care-i vându-se acele avea să se ivească într-o bună zi, şi dacă nu şi-ar fi adus aminte de numele lui, avea s-o ducă cu sine pe cine ştie ce cărări necunoscute.

Gherghina era atât de amărâtă şi de neliniştită, încât ajunse să bage de seamă şi craiul că fata nu era în toate apele sale. O întrebă ce are, dar ea nu ştiu ce să răspundă, întorcându-şi privirea în altă parte.

Trecuseră cele şase luni din clipa când dăduse ochi cu negustorul şi mai era o singură zi până la ivirea acestuia. Aşadar, lucrurile ajungeau la sfârşit şi ea tot nu putea să-şi amintească numele aceluia care avea s-o smulgă din mijlocul atâtor bogăţii şi s-o ducă departe, într-o lume care-o înspăimânta numai gândindu-se la dânsa.

În ultima zi, când se reîntoarse acasă, craiul băgă de seamă că biata Gherghina era şi mai amărâtă ca de obicei. El, care îşi petrecuse vremea la vânătoare în chip minunat, îi spuse ca s-o mângâie, crezând că numai astfel putea să-i alunge gândurile negre:

— Îmi pare rău că nu te-am luat cu mine la vânătoare. Ai fi văzut lucruri care te-ar fi mulţumit pe deplin şi te-ai fi veselit împreună cu noi.

— Crezi una ca asta? întrebă cu nepăsare Gherghina. Şi ce anume ar fi fost în stare să mă bucure?

— Mai întâi, zise craiul, trebuie să ştii c-am întâlnit pe drum un omuleţ foarte caraghios, care ţipa cât îl lua gura şi juca – n pulbere de-i curgea sudoarea şiroaie de pe frunte.

— Şi ce spunea? întrebă din nou Gherghina, mai mult să tacă pe placul craiului, care avea obiceiul să-şi povestească totdeauna întâmplările de la vânătoare.

— După ce se oprea din joc, reluă el, începea să cânte astfel:

Hei, oameni buni, îmi faceţi loc odată.

Căci mâine la castel m-aşteaptă o fată.

De nu-şi va aminti de Guguştuc.

Cu mine-n alte părţi pe sus o duc.

De îndată ce auzi numele de Guguştuc, Gherghina începu să râdă cu hohot. Bătea din palme cu cea mai mare voioşie şi sărea prin casă strigând:

— Guguştuc! Iată un nume care într-adevăr te face să te prăpădeşti de râs! Guguştuc! Guguştuc!

Avea şi de ce să râdă frumoasa

Gherghina, fiindcă numai în clipa aceea auzi rostindu-se numele pe care îl căuta de atâta vreme şi care-i muncise gândul zile şi nopţi în şir.

Hei, acum putea să vină negustorul de ace. Numele lui i se întipărise – n minte în aşa tel ca să nu-l mai uite niciodată.

A doua zi, în revărsatul zorilor, îl şi zări dând târcoale pe dinaintea castelului, cu bocceaua în spate, strigând cu voioşie, încredinţat pesemne că lucrurile aveau să se petreacă după gândul său:

— Cine mai cumpără ace? Ace de cusut care împung singure!

Dar nu cu mai puţină voioşie, mulţumită în acelaşi timp că putea să scape din încurcătură, Gherghina se ivi la fereastra pe care-o deschise, strigând:

— Te-am auzit, te-am auzit, negustorule

Guguştuc! Iată-ţi banii pentru acele cumpărate acum şase luni şi cată să părăseşti numaidecât aceste meleaguri, dacă vrei să nu ţi se dea şi câteva beţe pe spinare. Lasă-ne-n pace, Guguştuc! Acum nu mai avem nevoie de tine.

Omuleţul, mâhnit că lucrurile ieşiseră altfel de cum îşi pusese-n gând, se duse pe-aci încolo şi poate că mai umblă şi astăzi strigând pe uliţi:

— Ace de vânzare! Ace de vânzare!

TOT VULPEA MAI ŞIREATĂ

Apoi să vedeţi, dragi copii, ce-a fost în stare să facă blestemata de vulpe care s-a ţinut totdeauna numai de rele şi-a cărei lăcomie a fost paguba atâtor oameni. Aţi auzit şi voi, de founăseamă, vorbindu-se de

această cumătră şireată, care într-o zi l-a făcut pe bietul corb să scape caşul din cioc ca să-i arate că şi el are glas. Ba aţi mai auzit că n-a fost ogradă prin care să nu-şi fi plimbat coada adulmecând pe lângă coteţe, fără să mai spunem că i-a venit de hac şi pescarului care îşi ducea marfa la târg şi care-o aşezase în vârful căruţei, chipurile să-i păzească peştii să n-o ia la fugă pe bătătură.

Să vedeţi acum ce-a fost în stare să facă această cumătră, pentru care nici ghiarele ursului, nici colţii lupului n-au însemnat mai mult decât o pişcătură de purice.

Într-o zi de vară, când era aşa de mare căldura încât ai fi zis că şi pietrele sunt gata să crape, vulpea avea nişte treburi peste un deal şi fiindcă mai de vreme avusese de robotit pe aproape de vizuină, îşi făcu

socoteala să pornească la drum cam pe la amiază, când vipia soarelui scălda pământul de-ai fi zis că până şi albia râurilor e plină de jărăgai.

Neavând încotro, o luă la sănătoasa, căutând să se furişeze mai mult pe la umbră, cu toate că drumul era tare anevoios şi cărările treceau peste hârtoape greu de străbătut. Merse vulpea ce merse, târându-şi coada stufoasă printre mărăcini, când simţi deodată că-i arde o flacără puternică în pântece şi-o chinuia o sete de-i venea să leşine. Apă, nicăieri. Parcă toate izvoarele din lume s-ar fi ascuns sub pământ, înadins ca biata vulpe să nu-şi răcorească botul măcar cu câţiva stropi.

Dacă nu dau peste un izvor, îşi zise cumătră, nu ştiu ce-are să se întâmple cu mine. Simt că mi se taie puterile şi-mi

atârnă coada de parc-ar fi de plumb”.

Într-adevăr, i se lipise limba da cerul gurii şi pe măsură ce gonea din răsputeri, doar, doar o da peste o apă, setea o chinuia şi mai necruţătoare, făcând să-i sticlească ochii ca la drac şi întorcându-i maţele pe dos.

După nu ştiu câtă alergătură, iată că într-o margine de drum zăreşte o fântână cu două găleţi legate la un capăt şi la celălalt al unui lanţ ce se mişca în sus şi în jos pe scripete.

În timp ce una din găleţi se cobora în fântână, să se umple, trăgeai de lanţ şi se ridica cealaltă până aproape de ghizduri, şi aceasta tot plină. Aşa că amândouă găleţile se ridicau şi se coborau după trebuinţă.

Vulpea, care e ştiut că e şireată nevoie mare, oricât era ea de însetată, rămase pe

gânduri un răstimp, întrebându-se în ce chip ar fi putut s-o scoată mai bine la capăt. Vedea o găleată goală deasupra fântânii şi ştia că dac-ar fi tras de lanţ, lesne i-ar fi fost s-o scoată pe cealaltă plină. Dar n-avea nici atâta putere şi nici nu se încumeta să se apuce de un lucru la care nu se pricepea şi care nu i-ar fi fost de folos decât să cadă în fântână. Atunci, ce să facă? Să se urce în găleată ţinându-se strâns cu labele de lanţ, şi să coboare. Foarte bine. Dar cine apoi ar mai fi scos-o afară?

Cumpăni îndelung şi nu-i venea să ia niciun fel de hotărâre. Dar setea o chinuia parcă şi mai cumplit din clipa când se apropiase de fântână. La urma urmei, decât să crape de sete, tot era mai bine să coboare în adânc şi poate că, prin cine ştie ce noroc, ar fi venit cineva să, tragă de lanţ

şi sJo scoată din fântână.

Aşa că, fără să mai stea pe gânduri, cumătră vulpe făcu ce făcu şi se aşeză în găleată şi cât ai bate din palme se pomeni în fântână. Apa era limpede şi rece şi – n jur era o răcoare de-ţi venea să zburzi de bucurie, oricât ai fi fost de obosit. Vulpea îşi vârî botul în unda de cleştar şi sorbi apa c-o poftă pe care n-o mai simţise niciodată. Apoi, după ce-şi linse mustăţile, se trase de-o parte într-un ungher şi lăsându-se pe coadă, se întreba în ce chip i-ar fi fost acum în putinţă să iasă din fântână.

„Nu se zăreşte pe câmp ni* ţipenie de om, îşi zise cumătră îngândurată. Şi chiar dac-ar trece vreun om cu carul şi-ar vrea să-şi adape boii, aş scăpa eu teafără din mâna lui urcându-mă în găleată şi ţinându-mă cu labele de lanţ? Dac-o fi cumva vreunul

căruia i-am şterpelit găinile din poiată? Atunci să mai vezi bâtă pe spinare şi junghietură sub barbă. Nu, mai bine s-aştept. Poate că – n alt chip voi găsi mijlocul să scap din încurcătură”.

Şi, până una alta, se mai răcori cu câteva înghiţituri de apă, hotărâtă să nu se dea bătută cu una cu două.

„Cu toate astea, îşi zise ea după câteva clipe, câtă vreme am să stau aci şi dacă nu-mi va fi în putinţă să scap în niciun chip? Văd că nu-mi rămâne decât să mor, ca o păcătoasă ce sunt, fiindcă aşa îmi trebuie. S-ar fi cuvenit să mai rabd. Nu era să mă ia dracudac-aş mai fi făcut o bucată de drum până ce-aş fi dat peste un pârâu. Trebuia să mă cobor în fântână, când nici omul, cât e el de om, nu se încumete să-şi dea drumul în întunerecul acesta?”

Ce să facă biata vulpe şi cum s-o scoată la capăt? îşi bătea capul în toate chipurile, dar cât era ea de şireată, de rândul acesta nu găsea nimic în stare *s-o* încredinţeze pe deplin că ştia să născocească fel şi fel de isprăvi mai dihai decât toate celelalte vieţuitoare.

„Sunt o proastă, se mustră ea cu asprime, o proastă cum nici nu mi-aş fi închipuit De abia acum îmi dau seama că nu e nimic de capul meu. Mai întâi, nu trebuia să cobor în fântână. Şi mai Jnainte de-a coborî, nu trebuia să-mi fac socoteala prin ce mijloc am să mai pot ieşi afară? Şi când te gândeşti că pornisem după treburi I Da, mi-am adus aminte şi de treburi acum. Iată, de rândul acesta am făcut una şi mai bună, poate cea mai de ispravă din toate. N-o fi cumva cea din urmă? Pentru câteva

nghiţituri de apă, m-am osândit de bunăvoie să putrezesc în fundul unui puţ. Ah, jhreşte-mi-ar urechi de măgar, căci tare mai sunt neroadă”.

Aşa se tânguia biata vulpe, de-i venea să şi plângă de necaz. Dar în aceeaşi clipă a «zi un car scârţâind. De bună seamă, vreun ţăran care se ducea la târg, se oprise să-şi adape boii. Cumătră vulpe se grăbi să sară din găleată şi să se ascundă în ungherul cel mai întunecos, de teamă ca nu cumva omul să cate în fundul fântânii şi să dea cu ochii de dânsa.

După câteva clipe nu se mai auzi niciun zgomot. Vulpea ieşi din ascunzătoare şi se propti în coadă, ca şi mai – nainte, fără niciun folos. Mai veniră şi alţii să scoată apă din fântână; găleţile se ridicau şi se coborau una după alta; ea însă nu îndrâsnea să se

urce în niciuna, temându-se să nu dea ochi cu cine ştie ce vrăjmaş căruia îi pricinuise neajunsuri furându-i găinile. Aşa trecu ziua şi noaptea coborî din văzduhuri ca o ceaţă neagră, făcând atâta întunerec în fundul puţului încât vulpea nu putea să-şi mai vadă nici laba. Dacă i-ar fi trecut prin minte să-şi mai netezească mustăţile.

Departe, cine ştie unde, începuseră să cânte cocoşii, dând de veste că se apropie de miezul nopţii. Vulpea, chinuindu-se şi mai cumplit» se scărpina în ceafă întrebându-se ce-i rămânea de făcut; îşi smulgea părul din coamă de ciudă şi-ar fi fost în stare să se vândă dracilor pentru toată viaţa, numai să scape odată din încurcătură. Se socotea nevrednică de-aci – nainte să se mai atingă de-o curcă sau de-o găină. Îşi uitase aproape cu desăvârşire că

se afla în cea mai mare primejdie şi scheunând din răsputeri, se izbea cu capul de pereţii fântânii, blestemându-şi coada stufoasă din pricina căreia n-avea cum să se învârtească în ungherul posomorât. Dar cine putea s-o audă în clipa aceea, când nici ţipenie de om sau de dobitoc nu făcea să se scuture de povara liniştei întinderea pustie?

Şi totuşi, dragi copii, spre norocul cumetrei ftoastre, se găsi cineva care s-o audă. La început, nu putu să desluşească de unde venea Strigătul şi nici n-avea cum să înţeleagă ce spune vulpea. Dar numaidecât îi recunoscu glasul şi cumătrul lup, căci el era, se aproplă cu paşi rari de fântână, ascuţindu-şi auzul şi mustăcind cu oarecare îngrijorare.

În această vreme, luna se ridicase tocmai sus în slava cerului, cam deasupra

fântânii, şi chipul ei rotund se oglindea pe deplin în apa liniştită şi limpede, astfel că, dac-ai îi privit mai Ife-aproape, ţi se părea c-ar fi o roată de caşcaval aşezată pe-o masă.

— Cine strigă acolo? întrebă lupul, apropiindu-se şi mai mult de marginea puţului. Nu cumva eşti tu, cumătră vulpe? Dar cu cine stai de vorbă şi ce naiba cauţi în groapa aceasta la puterea nopţii?

Vulpea, bucuroasă că în sfârşit dăduse peste un prieten, se grăbi să răspundă:

— Eu sunt, cumetre lup, şi stau de vorbă singură. Îmi ziceam că, dacă norocul mi te ar scoate – n cale, te-aş face părtaş la un ospăţ cum n-ai mai pomenit. Dar văd că nu ţi-a trebuit mult până să-mi dai de urmă. Ia pleacă-ţi botul peste marginea fântânii şi priveşte spre mine Mă vezi aci? Dar această roată de caşcaval o vezi? O adevărată

minune nu altceva. Ei bine, ce-ai zice dacă te-ai ospăta cu mai mult de jumătate? Eu m-am şi săturat şi, drept să spun, aşa bunătate rar se poate întâlni. Am să-ţi povestesc altă dată în ce chip am izbutit s-o pun deoparte şi pentru ce m-am grăbit s-o ascund în puţ. Ca să mănânci acolo afară, mă tem să nu te vadă cineva şi să mai dăm de bocluc. Aci nu te supără nimeni, masa e gata pregătită şi lângă roata de caşcaval ai să găseşti nişte apă proaspătă în stare să scoale şi morţii din groapă dacă le-ai da să guste.

Lupul, care e cel mai nesăţios dintre dobitoacele pădurii, simţi că-i lasă gura apă. Îşi trecu de mai multe ori limba peste bot şi fiindcă avea totdeauna încredere în cele ce-i spunea vulpea, o întrebă numaidecât:

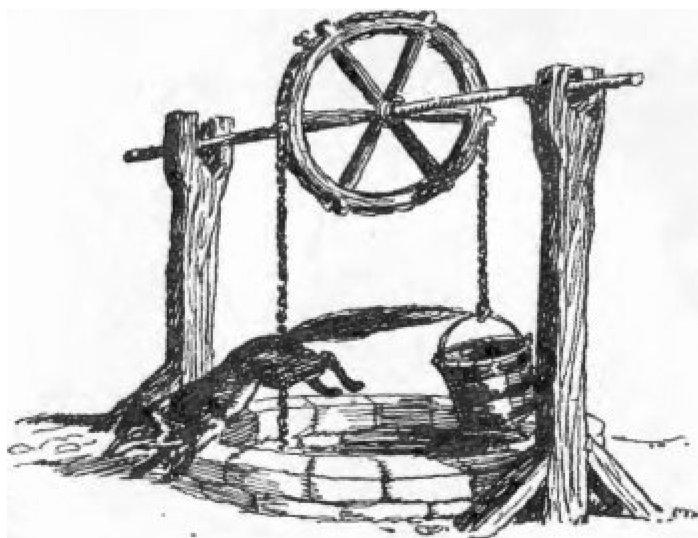
— Dar cum să fac să cobor în fântână, cumătră?

— Ce, răspunse şireata prefăcându-se bucuroasă că-l întâlnise pe lup, nu vezi găleata pe care-am pus-o înadins pe scripete ca să poţi coborî mai lesne – n fântână? Aşază-te într-însa şi ţine-te cu labele de lanţ. De rest mă îngrijesc eu. Aşa ceva nu i-ar fi trecut nimănui prin minte. Auzi, să te-aşezi în găleată şi cât ai clipi din ochi să te pomeneşti în fundul puţului! Unde-ai mai văzut una ca asta? Dă zor, cumetre lup, căci n-avem timp de pierdut.

Lupul, prost şi încrezător, mai cu seamă că simţea o foame într-adevăr de lup, nu mai stătu pe gânduri şi se urcă în găleată, încolăcindu-şi labele dinainte în jurul lanţului.

Şi-acum, dragi copii, socotesc că puteţi foarte lesne înţelege că, în timp ce lupul cobora în puţ, vulpea, urcată în cealaltă

găleată, urca mereu spre ghizduri, astfel că în clipa când cumătrul lup dădu cu coada de apă, şireata lui prietenă făcu o săritură şi ajunse drept în gura Jgheabului din preajma fântânii.

— Poftă bună, tovarăşe! îi spuse ea lupului.

— Dar nu văd nici urmă de caşcaval, cumătră, strigă lupul din fundul puţului.

— Nu vezi? Atâta pagubă! Şi eu care-aveam de gând să-ţi arunc un cuţit ca să tai caşcavalul felii! Dar dacă zici că nu vezi

nimic, apa e aproape. Răcoreşte-ţi limba şi mai aşteaptă, aşa? cum am aşteptat şi eu, şi ţine minte un lucru, cumetre: în clipa când vei auzi că trece cineva pe lângă fântână, roagă-l să te scoată din încurcătură şi lasă-l să putrezească – n fund până ce va veni altul să-l scoată şi pe dânsul.

O să mă întrebaţi, dragi copii, ce-a făcut bietul lup în puţ şi când a scăpat de-acolo? Asta n-o ştiu nici eu deocamdată, dar în clipa când voi afla nu vă îndoiţi că am să vă spun totul.

BĂŢUL FERMECAT

Un cerşetor, căruia lumea îi spunea Prăjină-Lungfă, din pricină că era înalt şi deşirat, slab ca un ogar şi sărea când mergea de-ai fi zis că pământul îi arde sub

picioare, porni într-o zi pe uliţa cea mai dosnică a oraşului cu gând să mai capete ceva de mâncare. Cum mergea el aşa, bălăbănindu-şi mâinile şi căutând cu privirea prin praful drumului, ca şi cum acolo s-ar fi aflat o masă încărcată cu bunătăţi la care n-avea decât să se aşeze ca să mănânce, iată că zăreşte într-un şanţ un băţ noduros şi încovoiat la vârf, pierdut pesemne de cine ştie ce drumeţ.

— Hei, asta e tocmai ceea ce-mi trebuia, îşi zise Prăjină-Lungă ridicând băţul de jos şi ştergându-l de praf. Tot sunt eu nemâncat pe ziua de azi încât de-abia mă mai ţin picioarele. Mă voi sprijini în băţul acesta şi voi ajunge poate mai repede la capătul uliţei, unde cunosc *o* femeie milostivă care îmi va da un codru de pâine.

Acestea zicând, porni mai departe

rezemându-se în băţ şi iuţind pasul ca şi cum la capătul drumului l-ar fi aşteptat toate bunătăţile din lume.

Merse ce merse şi după câtă va vreme zări într-o curte largă, umbrită de copaci înalţi, o masă întinsă pe care fuseseră aşezate farfurii încărcate cu bucate alese, sticle cu vin şi pometuri de tot felul. Mesenii, bucuroşi de îndestulare, stăteau de vorbă ştergându-se la gură şi parcă se odihneau un răstimp ca să se apuce să mănânce din nou, căci, slavă Domnului, bucate mai erau încă destule.

— Uite, la una ca asta nu m-aş fi aşteptat, îşi zise iarăşi în sine Prăjină-Lungă, cu privirea aţintită asupra belşugului de pe masă. Dacă cel puţin vreunul dintre meseni ar avea inimă bună să-mi dea şi mie o bucată de friptură şi-un

pahar cu vin.

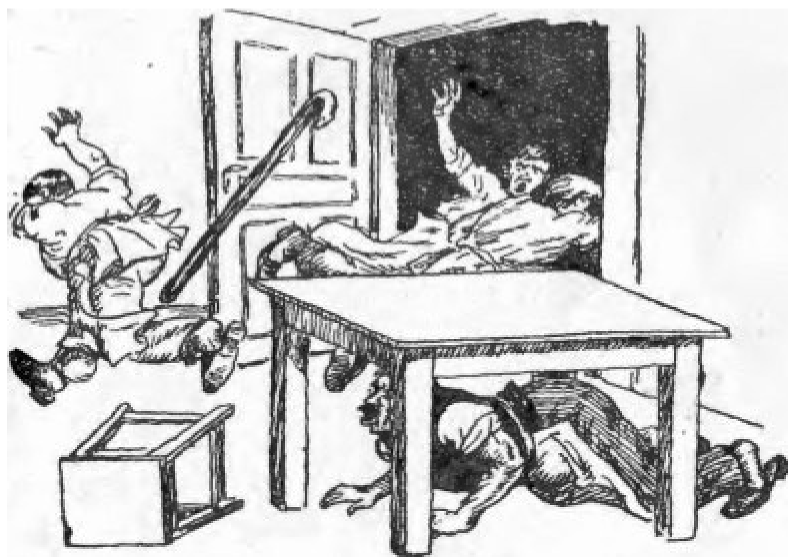
Dar, în timp ce da să intre pe poartă cu pălăria – n mână, unul dintre meseni, care părea să fie stăpânul, începu să-l ocărască, zicând:

— Pleacă şi lasă-ne-n pace! Nu-ţi dăm nimic I

Dar bietului Prăjină-Lungă nu-i ardea de ducă. Rămase pironit în loc, ca şi cum ar fi prins rădăcini în pământ, şi se uita cu jind la bunătăţile de pe masă, proptinâu-se în băţul noduros, când cu o mână, când cu cealaltă. Atunci, văzând atâta obrăznicie, stăpânul casei asmuţi câinele care se năpusti spre poartă lătrând cu furie.

Prăjină-Lungă, de teamă ca nu cumva câinele să-i sfâşie şi ce bruma de zdrenţe îi mai acopereau trupul deşirat, vru s-o ia la fugă. Dar în aceeaşi clipă, băţul, pe care

acum îl ţinea sub braţ, îi scăpă ca prin minune şi iată-l croindu-i câinelui pe spinare lovituri fără număr. Câinele, un dulău roşcat, căută să se ascundă în cea mare grabă sub masă, schelălăind. În

acest timp, băţul, care pesemne era fermecat, se năpusti asupra mesenilor, croindu-l mai întâi pe stăpân, apoi pe rând pe toţi ceilalţi, care se împrăştiară prin grădină ca puii de potârniche.

În goană, masa fu răsturnată, bucatele

se risipiră pe jos, paharele se sparseră şi nimic nu mai rămase teafăr din ospăţul pregătit cu mare cheltuială.

Buimac şi înfricoşat de această întâmplare, Prăjină-Lungă auzi un glas prin apropiere, care spunea:

„Aşa sunt pedepsiţi cei fără inimă care nu se milostivesc de oamenii săraci şi flămânzi”.

Şi-n aceeaşi clipă, cerşetorul îşi simţi buzunarele şi traista pline doldora cu bucăţi de pâine şi de friptură, ba şi cu câteva prăjituri pe deasupra. Porni la drum şi se ospătă din belşug, mulţumit de cele întâmplate şi mai cu seamă că avea la îndemână un băţ fermecat în stare să-i aducă pe de-a-gata tot felul de bunătăţi.

Merse ce merse şi ajunse la capătul uliţei unde era şcoala. Copiii, care tocmai

atunci ieşiseră din clasă, văzându-l atât de jerpelit şi de lung, începură să-l ocărască. Mai erau însă printre dânşii şi băieţi cuminţi care îşi vedeau de drum, ţinându-se de mână. Câţiva dintre cei mai răutăcioşi, îl trăgeau de haină, căutând să-i smulgă băţul pe care îl avea sub braţ. Dar în aceeaşi clipă, băţul năzdrăvan începu să-i croiască pe spate şi pe umeri, pedepsindu-i pentru fapta lor urâtă.

Prăjină-Lungă, mulţumit că şi de astă dată scăpase din încurcătură, îşi dădu seama ce lucru de preţ găsise în marginea drumului şi îşi făcu socoteala ca de-aci – nainte să se folosească în orice chip de puterea băţului fermecat.

— Hei, îşi zise el, cine-ar mai îndrăzni acum să se ia la trântă cu mine şi să stea-n cumpănă, atunci când eu i-aş porunci să

facă aşa şi nu altfel? De azi încolo am să beau şi-am să mănânc oricând voi avea plăcere, fără să mai cerşesc pe la porţile oamenilor şi fără să mai fiu silit să – ndur asprimea unora şi muşcătura câinilor scăpaţi din lanţ. Zău aşa, n-aş fi crezut să dea vreodată un astfel de noroc peste mine. Iată-mă bogat fără să mă fi gândit. Voi trăi ca un boier de-aci – nainte!

Şi pentru ca nu cumva puterea băţului fermecat să se irosească în zadar, porunci să i se ridice o casă înaltă în mijlocul unei grădini încărcată cu tot felul de pomi roditori. După aceea, ca să nu mai umble pe jos prin praful drumului, printre câinii ce-i arătau colţii la fiece cotitură a uliţei, trimise să i se aducă o trăsură încăpătoare la care erau înhămaţi doi cai de toată frumuseţea. Se îmbrăcă apoi cu hainele cele mai

scumpe, aşa că nu l-ai fi putut deosebi de boierii la porţile cărora cerşise până mai acum câtăva vreme.

Boier Prăjină-Lungă, schimbat din cap până-n picioare, cu bani în buzunar şi plimbându-se zilnic în trăsură, ţinea în ruptul capului să nu-i mai amintească nimeni de sărăcia lui de odinioară, astfel că nu-i mai băga în seamă pe cei fără dare de mână şi trecea cu nasul pe sus ca şi când n-ar fi răbdat niciodată de foame şi nici n-ar fi trăit în rândul calicilor.

Într-o zi puse să i se pregătească un ospăţ minunat. I se aduseră la masă toate bunătăţile, din care nu se înfruptase nici când şi pe care nici nu şi-ar fi putut închipui că le poate avea cineva, oricât ar fi fost de bogat.

— Acum, îşi zise el cu mulţumire, voi

mânca şi voi bea de unul singur, bucuros că totul îmi vine pe de-a-gata şi că n-am să mă mai tem de ziua de mâine. Şi dacă se va – întâmpla ca vreun cerşetor să treacă pe uliţă şi să-mi ceară de pomană, îl voi alunga fără milă, aşa cum alţii m-au alungat pe mine atunci când umblam flămând şi fără un ban în pungă.

Ceea ce şi făcu. Se ospătă împărăteşte, când zări în poartă o biată femeie sărmană care ceru să-i dea o coajă de pâine, spunând că-i mor copiii de foame.

— Fie-ţi milă, îngână femeia, copiii mei n-au mâncat nimic de două zile.

Dar Prăjină-Lungă se făcu foc şi pară şi porunci slugilor să gonească femeia, strigând:

— Nu pot să mă –ndestulez liniştit în casa mea fără să fiu tulburat de toţi aceşti

nemernici ce rătăcesc pe drumuri fără căpătâiuşi cer de pomană numai fiindcă nu le place să muncească?

Slugile se năpustiră în cea mai mare grabă kpre poartă ca s-alunge femeiea care spunea ctt-i mor copiii de foame. Dar în acelaşi timp, băţul fermecat, care fusese pus la păstrare în cel mai tainic ungher al casei, se smulse numaidecât din ascunzătoare şi fără să mai ţină seamă că boier Prăjină-Lungă îi era stăpân, începu să-i care cu nemiluita lovituri pe spinare până ce bietul om se văzu silit să-şi caute scăpare sub masă. Slugile, îngrozite şi ele, se împrăştiară care şi încotro. Masa încărcată cu toate bunătăţile pieri ca prin farmec, casa se nărui de nu mai rămase nici urmă dintr-însa şi Şrâjină-Lungă se pomeni în mijlocul uliţei, îmbrăcat numai în zdrenţe şi

cu traista goală la «şold.

„Iată, zise atunci un glas venit parcă de sus, în ce chip sunt pedepsiţi toţi acei ce nu sJau «cuminţit în ceasurile de suferinţă şi nu dau din puţinul ce au săracilor atunci când belşugul le îndestulează casa!”

COŢOFANA

A fost odată o fetiţă cu suflet bun şi milos, care nu-şi supăra niciodată părinţii şi pe care o iubea toată lumea pentru purtările ei frumoase astfel că se dusese vestea până la mari depărtări de cuminţenia ei.

Avea părul bălai ca spicele de grâu când sunt aproape de seceră, şi era blândă ca un miel. Pe măicuţa ei o asculta cu cea mai mare supunere, iar atunci când tatăl ei se întorcea de la pădure sau de la munca

câmpului, obosit şi plin de praf, îi făcea semn de departe cu mâna şi pornea în fugă să-i iasă înainte. Îi săruta mâna şi porneau împreună spre casă, plini de voioşie, astfel că bietul părinte în clipa aceea îşi uita de toate grijile şi numai simţea parcă nici oboseala după o *zi* de trudă.

Dacă se întâmpla ca fetiţa să întâlnească pe drum un cerşetor, se lipsea de bucata de pâine pe care o avea înfăşurată în şorţuleţ, ori îi aducea mere şi prune pe care frăţiorul ei se grăbea să le culeagă din grădină.

Nu departe de casa lor se afla o troiţă, la umbra căreia susura izvorul ce-şi picura apele în ştiubei. Fetiţa se ducea deseori acolo şi privea îndelung la Maica Domnului cu pruncul în braţe, ce purta pe faţă un zâmbet de milostivire. Culegea flori pe care le aşeza aproape de mâna Preacuratei şi se

ruga în gând să le dea sănătate părinţilor şi frăţiorilor ei şi să-i ajute să crească mare ca s-ajute cu sprijinul ei neajunsurile oamenilor.

Alteori, umblând singurică pe cărările grădinii, îşi amintea de un cântec pe care îl auzise din gura copiilor, căci ea nu fusese încă dată la şcoală, şi-atunci, odată cu păsărelele ce se fugăreau printre frunze, umplea grădina de cântec, urmărindu-le ciripitul şi socotindu-le surorile ei mai mici.

Auzind de cuminţenia acestei fetiţe, o moşiereasă din apropiere, care avea şi dânsa o fetiţă de aceeaşi vârstă, trimise s-o cheme şi-o mângâie cu bunătate pentru frumoasele ei purtări, spunându-i că putea să vină oricând la conac, unde, ca două prietene, fetiţele se puteau juca împreună în ogradă şi prin grădină. În afară de asta, îi

dărui şi câteva lucruri ce-i erau de cel mai mare folos, ştiind că părinţii ei nu prea erau oameni cu dare de mână.

Întâmplarea făcu însă ca moşiereasa să aibă ca îngrijitoare o femeie rea şi slută, care tuna şi fulgera pentru cel mai mic lucru. Avea un nas ascuţit, o frunte îngustă şi doi ochi mici duşi în fundul capului, care iscodeau fără preged, căutând parcă să vadă ce rău ar mai fi putut să facă.

Această îngrijitoare avea şi ea două fete, răutăcioase şi neastâmpărate, care se urcau prin pomi ca să rupă crengile şi roadele şi din această pricină moşiereasa nu le îngăduia niciodată să se joace cu fetiţa ei.

Mama celor două fete, de necaz că fetiţa cuminte era primită în casă cu bunăvoinţă, o privea totdeauna cu duşmănie şi, ba încuia poarta ca să n-o lase să intre, ba

asmuţea câinele asupră-i ascunzându-se pe după coşare împreună cu fetele ei. Într-o zi le îndemnă pe acestea să fure din casa stăpânei un lucru de preţ, socotind că în acest chip bănuiala avea să cadă asupra fetiţei care, odată prinsă, avea să fie alungată din casă.

Altă dată, în timp ce fetiţele se jucau de-a-babaoarba prin ogradă, din pricină că era prea cald, fetiţa cuminte îşi lăsă hăinuţa atârnată la fereastra odăii în care locuia îngrijitoarea. Aceasta, bucuroasă că acum avea prilejul să se răzbune aşa cum de mult îşi pusese în gând luă hăinuţa din cuiu, îi desfăcu binişor căptuşeala şi ascunse năuntru un inel foarte scump pe care îl furase din odaia stăpânei. Iar după aceea puse hăinuţa la loc şi aşteptă să vadă ce avea să se întâmple.

Seara, fetiţa plecă acasă, fără să-i fi trecut prin minte că în urma ei se urzeau lucruri menite s-o coboare în ochii acelora care o primiseră cu bunătate deplină. În acest timp, moşiereasa băgă de seamă că lipsea inelul pe care îl pusese pe măsuţa de lângă oglindă. O chemă pe îngrijitoare şi începu s-o certe, ştiind că fetele ei aveau urâtul obicei să dosească lucrurile din casă de îndată ce vedeau uşa deschisă.

— Buna mea stăpână, spuse atunci îngrijitoarea, fetele mele sunt nevinovate. Dar am zărit-o pe fetiţa care vine zilnic aci, dând târcoale măsuţei unde se afla inelul.

Trimiseră atunci să cheme fetiţa. O întrebară dacă ştia ceva despre inel, dar ea răspunse cu lacrimi în ochi că nu ştia nimic. Căutând-o prin buzunare şi pipăindu-i hăinuţa, îngrijitoarea se prefăcu un răstimp

că nu găseşte nimic la dânsa, dar în cele din urmă lăsă să i scape un strigăt de mulţumire, vârându-şi degetul pe sub căptuşeală, unde ea singură ascunsese inelul.

— Am spus eu că fetele mele sunt nevinovate. Uite, stăpână, cine-a furat inelul. Uite cine e hoaţa.

Moşiereasa rămase tare surprinsă şi nu ştia ce să mai creadă. Dar, de vreme ce lucrul furat fusese găsit în haina fetiţei, începu s-o ocărască zicând

— Aşa ştii tu să răsplăteşti bunătatea cu care te-am primit în casă? E bine, m-am inelat crezând că eşti fetiţă cuminte şi cinstită. Pentru purtarea ta urâtă am să te închid într-o pivinţă adâncă şi întunecoasă de unde n-ai să mai poţi ieşi o săptămână. Şi în acelaşi timp, voi da poruncă să fie

alungaţi părinţi tăi de pe moşia mea, copil nevrednic şi rău!

Biata fetiţă, plângând de sărea cămaşa pe dânsa, se pomeni dintr-odată apucată de două braţe puternice care voiau *s-o* târască spre întunecimea pivniţei unde avea să

ispăşească pe nedrept, când iată că în dreptul ferestrei se ivi o femeie înaltă, înveşmântată în lumină, c-o mare cunună de diamante încinsă în jurul frunţii, care strigă:

— Nu e vinovată fetiţa. Iată cine e vinovatul!

Şi-o arătă cu degetul pe îngrijitoare.

Fetiţa privi cu luare aminte în ochii aceleia care îi luă apărarea şi băgă de seamă că semăna ca două picături de apă cu Maica Domnului zugrăvită pe troiţa de l & ngă fântână.

— E mult de când vi se fură lucruri din eşă, adăugă năluca înveşmântată în straiu de lumină, încă de pe vremea când această fetiţă nu vă călca pragul. Toate lucrurile au fost furate de îngrijitoare şi de fetele ei. Veniţi să vă arăt locul unde au fost ascunse. Aşa a făcut şi cu biata fetiţă. Ca să se

răzbune, a luat inelul de pe măsuţa de lângă oglindă şi i l-a vârât. sub căptuşeala hainei.

Acestea zicând, o luă pe moşiereasă de mână şi-i arăta locul unde erau ascunse lucrurile furate, într-o crăpătură făcută în duşumeaua din odaia îfî care îngrijitoarea locuia împreună cu fetele ei.

— Se cuvine s-o pedepsesc aspru pe ticăloasă zise moşiereasa.

— Nu, asta mă priveşte pe mine, răspunse femeia ce semăna la chip cu Maica Domnului.

Şi numaidecât o atinse pe îngrijitoare cu degetul.

Aceasta se schimbă dintr-odată într-o pasăre urâtă, cu capul mare, cu ciocul ascuţit şi cu penele albe şi negre. Era o coţofană, zburătoare cum oamenii din împrejurimi nu mai văzuseră încă.

De-atunci a rămas vorba că orice femeie rea şi duşmănoasă se aseamănă cu coţofana, care e hoaţă şi ţipă întruna zburând pe deasupra, copacilor.

CEI MAI BUNI PRIETENI

Se zice că într-o vreme legaseră strânsă prietenie patru vieţuitoare pe care întâmplarea le scosese una în calea celeilalte ca să se ajute la nevoie şi să şi îndulcească viaţa cu un cuvânt de mângâiere în ceasuri de mâhnire.

Sprintena era o căprioară drăgălaşe care venise pe lume într-un stufiş de pe creasta unui munte. Într-o noapte de iarnă, un lup flămând o luă razna prin coclauri, căutând să dea peste cine ştie ce sălbăticiune căreia să-i frângă grumazul şi s-o mănânce. Căprioara noastră, alături de

un frăţior al ei mai mare, căruia îi dăduseră cornițele cam de-un lat de palmă, porni în urma maică-sei după lăstări într-o pădure din apropiere. Nu se luminase încă bine de ziuă, când, aproape de marginea pădurii, lupul le ieşi în cale, sugrumă cât ai clipi din ochi căprioara bătrână şi pori în goană pe urmele puiului de cerb care nu ştia în ce văgăună să-şi caute scăpare. Dar, împiedicându-se de un ciot, oricât fugea el de tare, fu prins între colţii dihăniei şi culcat la pământ, unde rămase cu ochii şti t & loşi îndreptaţi spre cer şi cu coapsa sfâşiată.

Sprintena, cu inima cât un purice de spaimi se pomeni singurică în inima codrului, istovit! de alergătură şi cu trupul numai răni din pricini spinilor. Ascultă un răstimp, dar n-auzi decât freamătul

frunzelor. Porni domol prin lăstăriş, fără să se atingă de vreunul şi iată că, după câtăva vreme, dădu cu ochii de o broască ţestoasă ce se târa prin iarbă ducându-şi casa în spinare.

— Bună dimineaţa, îi spuse broasca. Dar încotro ai pornit, soră căprioară?

— Ia, sunt tare mâhnită, răspunse Sprintena. Mai adineauri; lupul nesăţios mi-a sugrumat mama şi pe bietul frăţior. Eu nici nu mai ştiu cum am scăpat din ghiarele lui.

— Aşa ne paşte nenorocirea pe noi, bietele vieţuitoare mărunte, zise iarăşi broasca ţestoasă. Dar, fiindcă ai scăpat teafără, rămâi lângă mine, căci tot sunt eu singură şi nu mai am pe nimeni. Pădurea e deasă prin partea locului, lăstări se găsesc destui şi vom trăi ca două bune prietene.

— Fie, răspunse căprioara.

Şi rupse câţiva muguri de alun, fiindcă îi era cam foame.

Nu trecu mult şi dintr-o scorbură ieşi un guzgan mustăcios, cu coada de două ori mai lungă decât el, care pesemne pornise după de-ale mâncării.

— Bună vremea, surioarelor, spuse el cu bunătate, trecându-şi labele peste mustăţi. Iacă, nu mă aşteptam să vă ntâlnesc aşa de dimineaţă. Ce ziceţi, o să plouă astăzi?

— Nu prea sunt semne, răspunse broasca ţestoasă care se pricepea în astfel de lucruri.

Nu vezi că firul de iarbă nici nu se clatină cel puţin?

— Atunci e bine, zise guzganul, căci tot aveam de gând să mai fac unele reparaţii la casă. Ploaia de mai zilele trecute mi-a surpat văgăuna şi azi-noapte am dormit afară şi, drept să vă spun, mi-au cam degerat lăbuţele.

— Aşadar, locuieşti prin apropiere? întrebă căprioara.

— Uite-aci, la depărtare de-o palmă. Îmi pare bine că suntem vecini. Dacă vă face plăcere, aş vrea să ne ntâlnim cât mai des,

să schimbăm o vorbă şi să ne ajutăm la nevoie. Sunt singur cuc şi tare te mai plictiseşti când nu vezi pe nimeni în preajmă.

— Îmi pari un guzgan cumsecade, zise broasca ţestoasă, şi prietenia dumitale nu ne poate fi decât de folos. Vom trăi laolaltă, aşa cum zici, şi poate că-n ceasuri de primejdie vom şti să ne ajutăm ca prieteni cinstiţi.

— De bună seamă, răspunse guzganul.

Şi porni să-şi vadă de treburi, scurmând cu ghiarele în pământ să-şi pună casa în rânduială.

În aceeaşi clipă, de pe-o creangă de mesteacăn bătu de câteva ori din aripi o turturică. Era o pasăre fumurie, cu ciocul lung. Privi spre cele trei vieţuitoare cu ochii galbeni ca două mărgele, căci auzise cele ce

vorbiseră împreună. Atunci, fiindcă şi ea era dornică să lege prietenie cu cineva, le spuse că n-ar face rău dac-ar primi-o şi pe dânsa în tovărăşia lor, întrucât era o turturică de soiu, care nu făcuse nimănui vreun rău şi nu prea avea obiceiul să zboare până la mari depărtări, de teamă să nu cadă cumva întriun laţ.

— Bucuroşi, răspunse de astă dată guzganul, care părea să fie cel mai în vârstă. Fiecare dintre noi îi poate ajuta celuilalt la nevoie. Şi, odată ce ne-am împrietenit, avem datoria să ne sprijinim şi la bine şi la rău.

În privinţa celor spuse de guzgan, cine nu ştie câte primejdii nu le-ameninţă pe bietele Vieţuitoare în inima pădurii, unde mişună lupii, mistreţii şi vulpile, unde omul n-are ce căuta şi unde se petrec atâtea

lucruri pe care nici n-ai cum să le bănuieşti!

Cei patru prieteni, după ce-şi povestiră pe rând neajunsurile îndurate din ceasul când se născuseră, ajunseră la încredinţare că erau singuri pe lume, că nicio altă bucurie n-ar fi putut să-i mângâie în afară de prietenia lor, şi tocmai pentru aceasta căutau să nu se mai despartă, să vieţuiască pururi în apropiere unul de altul şi să-şi dea o mână de ajutor în orice împrejurare.

Îşi puseră apoi întrebarea, cine avea să se îngrijească de casă, fiindcă, de vreme ce locuiau împreună, culcuşurile trebuiau să fie pregătite la mică depărtare unul de altul. De-ale mâncării avea s-aducă fiecare. Aveau să se întâlnească dimineaţa, la prânz şi seara.

Deocamdată, era primăvară şi niciunul n-avea să ducă lipsă de hrană. Mai aveau

încă mult până în iarnă, dar aveau datoria să se pregătească din vreme, să-şi adune provizii şi să-şi facă culcuşuri călduroase pentru vremea când nu le-ar mai fi fost în putinţă să străbată cărările pădurii.

Locul unde se întâlniseră era ferit de ochii lumii. Copacii erau bătrâni, cu trunchiurile groase de nu le puteai cuprinde cu braţele amândouă. Iarba era deasă şi, la mică depărtare, sub steiurile mari cât casă, se săpau văgăuni adânci unde îşi puteau găsi oricând o ascunzătoare.

În ceasurile lor de răgaz, vieţuitoarele noastre, după ce-şi potoleau setea la izvorul din apropiere, se trânteau în iarbă şi se aşezau la stat, întrebându-se cu uimire ce putea să fie dincolo de marginea pădurii, în lumea pe care n-aveau s-o cunoască niciodată.

Alteori se jucau de-a-v-aţi-ascunselea şi Sprintena, care era cea mai mare la trup, trebuia să le caute pe celelalte, mirosind pretutindeni ca să le dea de urmă. Mai lesne o găsea totdeauna pe biata broască ţestoasă, din pricină că ea avea mersul greoi şi anevoie se putea ascunde prin văgăuni. Guzganul, care se tupila sub câte-o frunză, se da de gol, rămânându-i coada afară. Singură turturica tăcea mâlc pe câte-o creangă, privind cu ochii ca două mărgele la umbletul fără preget al căprioarei care nu ştia ce să se mai facă de necaz atunci când nu găsea ascunzătoarea tovarăşilor.

În sfârşit, ce să mai spun? Rareori se întâmplă să vezi o astfel de tovărăşie la nişte biete vieţuitoare ale pădurii, tovărăşie care n-ar fi rău dacă ar putea dăinui şi printre oameni.

Trecuse un an de când se întâlniseră şi n-aveau pricini să se plângă una de alta. Căprioarei îi crescuseră cornițele, guzganul băgase el singur de seamă c-avea acum o coadă şi mai lungă, broasca ţestoasă îşi simţea casa şi mai grea în Dpinare, iar turturica, după ce năpârlise de pene, se îmbrăcase într-o haină şi mai fumurie, care-i şedea foarte bine. Asta nu le împiedica să trăiască în cea mai bună prietenie.

Bucuroase că scăpaseră de asprimile iernii, Ieşeau acum la soare şi se hârjoneau prin iarbă, turturica se aşeza în creştetul căprioarei, iar guzganul se lua cu dânsa la întrecere în fugă, în timp ce broasca ţestoasă, fiindcă nu putea f alerge, ţinea socoteală cine va ajunge mai întâi la tu fânul de lângă văgăună. Se –nţelege că Pprintena ajungea totdeauna mai repede.

De fiudă, guzganul mustăcea fără astâmpăr, fâgă-Buind s-o întreacă a doua zi, dar veşnic rămânea în urmă.

Într-o zi ca toate zilele, liniştea lor avea să fie tulburată de-o mare nenorocire, care ar fi dus poate şi la mai rău dacă vieţuitoarele noastre nu s-ar fi ajutat între ele. Prin cine ştie ce întâmplare, pădurarul ajunsese prin partea locului. Pesemne că ştia el ceva, de vreme ce se abătuse din calea obişnuită şi rătăcea prin locuri neumblate. Adusese cu sine o plasă de pescar, lată cât jumătate dintr-o arie, pe care o avea acasă de cine ştie când. Încredinţat că în apropiere de stânci îşi făceau culcuş căprioarele, omul nostru plecase la vânătoare. Lângă trunchiul unui jugastru găunos, legă plasa de câteva răchite şi se duse pC-aci încolo, urmând ca

a doua zi în revărsatul zorilor să se reîntoarcă şi să-şi ia prada gata prinsă în reţeaua împletită din sfori.

Sprintena, după ce-şi luase biin-rămas de la ceilalţi tovarăşi, pornise prin lăstăriş după muguri. N-avea nicio grabă, căci muguri erau destui şi-i putea găsi pretutindeni. Rupse un vârf de ici, rupse un vârf de dincolo şi, după nu ştiu câtă vreme, ajunse aproape de plasă. O privi un răstimp, fără să-şi dea seama cam ce-ar fi putut să fie. Şi iată că tocmai în preajma jugastrului găunos zări un mănunchiu de muguri proaspeţi, pe care n-ar fi vrut să-l scape.

Se codi câtăva vreme, neputând s-ajungă până acolo. Îşi făcu fel de fel de planuri, aci ridicându-se în două picioare, aci hotărâtă să sară peste plasă. Şi în clipa când mai, mai s-atingă cu botul mănunchiul de

muguri, simţi dintr-odată c-o prinde cineva de picior. Trase cu putere, dar reţeaua de sfori o acoperi în întregime, ajungându-i până în dreptul grumazului.

Ce să facă biata căprioară? Se zvârcolea în toate chipurile, dar pe măsură ce căuta să se smulgă din strânsoare, sforile o strângeau şi mai tare, astfel că în cele din urmă ajunse să nu mai poată face nicio mişcare.

Rămase înţepenită, culcată pe spate, cu botul aproape de văgăună, cu picioarele zgârcite şi cu inima bătându-i fără astâmpăr, de-ai fi zis că e gata să-i spargă coşul pieptului.

Celelalte tovarăşe o aşteptară la prânz, o aşteptară şi seara, dar nici pomeneală din Sprintenă. Trecu noaptea şi în revărsatul zorilor, îngrijorate şi fără să fi putut închide

ochii o singură clipă, începură să-şi dea cu părerea cam ce-ar fi putut să se întâmple cu buna lor prietenă.

Încotro să se fi dus? Pentru ce nu mai venise înapoi? Nu cumva s-o fi rătăcit? se întrebau una după alta.

— Eu, zise turturica, fiindcă am aripi, voi porni în căutarea ei. Trebuie să-i dau de urmă.

Şi porni în zbor. Străbătu pădurea în lung şi în lat; făcu popas pe crengile cele mai noduroase, coborî în iarbă, dădu ocol stâncilor, se ridică deasupra tufanilor. Nimic. Se reîntoarse istovită de atâta alergătură, dar fără s-aducă veste bună.

— Să ştiţi că ne-a părăsit, zise guzganul. Pesemne că nu-i mai plăcea tovărăşia noastră.

— Altceva, ce să fie? adăugă turturica.

Ea nu se depărta niciodată de casă. De bună seamă, şi-a luat lumea – n cap.

— Tăceţi şi nu mai spuneţi astfel de vorbe! îşi doieni tovarăşii broasca ţestoasă. Cum vă puteţi închipui una ca asta? Ea să ne părăsească? Dar ce rău i-am făcut? Mai degrabă să nu i se fi întâmplat Vreo nenorocire. Încă dealaltăieri aveam o presimţire care nu-mi dă pace.

— Aşa trebuie să fie, zise guzganul. Să ştiţi că biata noastră surioară a căzut în vreo prăpastie ori a fost sfâşiată de lupi.

— Hei, dac-aş avea şi eu aripi ca turturica, rosti pe gânduri broasca ţestoasă, n-aş mai sta în cumpănă o singură clipă şi m-aş duce s-o caut până la capătul lumii. Dar vedeţi că blestemata de casă pe care-o port în spinare nu-mi îngăduie să mă mişc decât atât cât să-mi pot agonisi cele de

trebuinţă pentru traiu.

— Eu nu preget câtuşi de puţin, răspunse turturica. Uite, acum îmi au zborul şi n-am să mă reîntorc până ce nu-i dau de urmă.

Acestea zicând, se ridică de la pământ şi începu să salte în zbor printre trunchiurile copacilor. Dar n-avu nevoie s-alerge îndelungă vreme. După câteva bătăi din aripi, numai ce zăreşte în mărăcinişul din preajma jugastrului, biata căprioară legată cobză, istovită de puteri şi de-abia mai suflând.

— La una ca asta nu m-aş fi aşteptat, ciripi cu inima strânsă de durere, turturica. Mare pacoste a căzut pe capul tău, surioară. Dar nu-i nimic. Noi suntem aci şi-ţi vom da o mână de ajutor. Aşteaptă-ne şi nu plânge. Venim numaidecât.

Cât ai clipi din ochi, le duse trista veste celorlalţi tovarăşi.

— Afurisit pădurar! strigă plin de mânie guzganul. Dar va avea de a face cu noi. E departe până acolo?

— Nu aşa departe, dar nici prea aproape.

— Atunci, ca să nu ne pierdem vremea în kadar, îngăduie să mă urc în spinarea ta „suhoară. În acest chip vom putea s-ajungem mai repede. Şi – n ce priveşte laţul, să n-aveţi nicio ferijă. Eu îi sunt naşul.

Fără să mai stea pe gânduri, turturica îl luă în spate de-i atârna coada ţeapănă ca un fir de lăuruscă şi, cât ai bate din palme, ajunseră la locul cu pricina.

Guzganul se şi apucă de lucru, căutând să-şi Babărbăteze tovarăşa:

— Stai liniştită şi nu te mişca, surioară.

Am eu grijă de toate. Să sfârşim lucrurile până a nu se reîntoarce afurisitul de pădurar.

Şi ronţ, ronţ, începu să dea gata sforile una Hupă alta, parc-ar fi ronţăit la o fâşie de slăâiină în podul cine ştie cărei case. Şi iarăşi (ronţ, ronţ, sforile se desfăceau ca şi cum ar fi fost tăiate cu foarfecă.

— Vedeţi? rosti în şoaptă guzganul. Am ros plasa într-o parte. Rămâne acum să ne îngrijim şi de partea cealaltă. Iar după aceea, mai am de făcut o crestătură la mijloc şi lucrul e gata.

Ronţ, ronţ, desprinse sforile din dreptul grumazului. Ronţ, ronţ, ajunse până la mijloc. Şi mai ronţăi de câteva ori şi plasa se destrămă de sus până jos, astfel că biata căprioară putu în cele din urmă să se ridice în picioare.

În acest timp, turturica stătuse căţărată pe-o creangă, uitându-se în toate părţile ca să vadă dacă nu s-ar fi ivit cineva. Dar fiind încă prea de dimineaţă, de bună seamă că pădurarul era încă departe.

— Aşa, surioară, zise guzganul, acum ai scăpat de primejdie. Bine c-am venit la timp. Dă-te jos din tufan, turturică, şi porneşte înainte spre casă. Biata broască ţestoasă trebuie să fie tare îngrijorată. Spune-i că venim şi noi de grabă. Iar tu, căprioară, nu mai sta pe gânduri. Eşti cea mai sprintenă dintre noi. Ea drum prin Hfetăriş. Eu mă voi furişa prin iarbă şi, binişor, binişor, până aproape de amiază cred c-am să fiu acasă.

Ce credeţi însă că făcuse broasca ţestoasă în această vreme? îndurerată peste măsură şi fără să-şi mai poată stăpâni

bătăile inimii, se târise biata prin iarbă cu casa în spinare, rătăcind de colo până colo, doar, doar o da de urma căprioarei, până ce în sfârşit ajunse lângă trunchiul jugastrului. Dar ceilalţi tovafăşi o zbughiseră de mult în inima pădurii şi pe locul unde fusese prinsă căprioară, nu se mai zărea decât plasa sfâşiată.

Pădurarul, care tocmai venea să-şi caute rada, simţi că se împiedică de ceva şi dădu peste broască.

— Hei, zise el, am plecat după una şi dau peste alta. De când n-au mai văzut copiii mei o broască ţestoasă! Dar vor putea oare să se oace cu dânsa şi n-are să-i sperie cumva? Oricum ar fi, tot am s-o iau cu mine. La urma lurmei, n-au decât s-o mănânce pisicile.

Şi se plecă s-o ia de jos. Dar în aceeaşi

clipă turturica îi trecu pe sub nas, atingânduobrazul c-o aripă şi omul începu să se frece la ochi, parcă i-ar fi dat un gunoiu într-însul. Broasca ţestoasă, simţind că şi pe ea o paşte primejdia, o luă la fugă printre buruieni şi se ascunse într-o gaură.

Când se uită pădurarul la plasă, ce să vadă? Despicată de sus până jos şi nici urmă de vânat. Începu să ocărască de ciudă şi, bănuind că cine ştie ce lighioană a pădurii îi făcuse pozna, căută cu luare-aminte într-o parte şi – într-alta. Aproape că-şi şi uitase de vânat căutând, în timp ce guzganul îi făcea semne din mustăţi broaştei „ţestoase să se ia după dânsul, iar căprioara se siârâse tocmai în adâncul văgăunii de sub steiuri, tăcând chitic.

După ce căută îndelung, pădurarul se îndreptă spre marginea pădurii, ca şi când

nici vorbă n-ar fi fost vreodată de plasă sau de vânat. Iar când soarele se înălţase drept în slava cerului şi lăsa să picure stropi de lumină printre frunză cei patru tovarăşi, bucuroşi că se regăsiseră după atâta trudă şi-atâta îngrijorare, se strânseră în braţe cu neasemuită bucurie şi vă puteţi închipui câte lacrimi li se scurseră din ochi de mulţumire că niciunuia! nu-i fusese dat să cadă pradă nenorocirii.

4

RĂZBUNAREA ŢÂNŢARULUI

— Bunicule, mai spune odată povestea cu ţânţarul care avea necaz pe Moş Martin! strigară copiii în cor, văzând că bunicul se pregăteşte să-şi ia locul de lângă vatră, unde avea obiceiul să picoteze cu luleaua între dinţi.

— Ci mai daţi-mi pace, măi băieţi,

răspunse bătrânul căruia nu prea voia să i s-aprindă luleaua, V-am mai spus-o de atâtea ori.

— Uite, vrea s-o audă şi Grigoriţă, care e vecin cu noi. Lui n-are cine să-i spună poveşti» Haide, bunicule!

— Ei bine, văd că n-am să scap de gura voastră. Atunci ascultaţi!

Şi bunicul începu să povestească.

Se zice că ţânţarul avea mare necaz pe Moş Martin, din pricină că într-o zi era cât pe-aci să-l strivească cu laba, tocmai când bietul se pregătea să se înfrupte şi el dintr-un berbec trăsnit pe culme, într-o poiană. Fiindcă, trebuie să ştiţi că-n ziua aceea dăduse o ploaie mare cu fulgere şi turma, prinsă de furtună pe coastă, o luase razna pe plaiu, căutându-şi ţarcul. Berbecul, care pesemne rămăsese mai în urmă, îşi încurcă

coarnele în nişte mărăcini şi, luptându-se să scape din încurcătură, fu lovit de trăsnet şi rămase mort pe loc. La câtăva vreme, după ce trecuse ploaia, ursul, ieşind domol din vizuină, pomi prin zmeuriş după de-ale mâncării şi, când ajunse în poiană, cât pe-aci să se împiedice de trupul berbecului, căzut între mărăcini cu picioarele în sus şi cu ochii sticloşi.

Ţânţarul, care îşi găsise adăpost subo frunză de brustur, văzând c-a ieşit soarele, începu să salte sprinten în potopul de lumină şi fiind tare flămând, fiindcă nu supsese nicio picătură de sânge în ziua aceea, se lăsă din zbor pe grumazul berbecului şi îşi înfipse acul în pielea caldă încă. Ursul, mirosind şi mormăind, nu prea părea să fie mulţumit de prada ce-i cădea sub labă pe neaşteptate. Mai înşfăcase el

berbeci din târlă, dar îi prinsese vii şi-i dusese între labe până la vizuină. Acum, ce să facă cu berbecul mort, pe care nici n-avea cum să-l târască pe plaiu? Astfel că, necăjit peste măsură mai cu seamă că-i era şi foame, îl răsturnă c-o labă printre mărăcini şi îşi văzu mai departe de drum.

Ţânţarul, care sugea cu lăcomie din sângele împiftiat al berbecului, se pomeni cu caierul de lână în cap, aproape să fie strivit sub laba cu

Unghiile de câteva ori mai mari decât el. Se ascunse cât putu mai bine şi, în clipa când fejunse la încredinţarea că nu-l mai pândeşte nicio primejdie, ieşi din ascunzătoare, îl zări pe Moş Martin legănându-se în goană pe dâmburi şi îşi puse în gând să se răzbune.

Iată că într-o bună zi ursul se întâlni cu

ţânţarul. Cel din urmă, văzându-l, îl recunoscu numaidecât, dar ursul n-avea de unde să-l cunoască pe dânsul.

— Ascultă, ţânţarule, îi spuse ursul, tu care îţi înfigi acul în pielea oricărei vieţuitoare ca să-i sugi – sângele, ai putea să-mi spui care sânge e cel mai dulce?

Ţânţarul, fiindcă ştia el ce ştia, se grăbi să răspundă:

— Apoi nu mai încape nicio îndoială căvsângele de om e cel mai dulce.

Acestea zicând, îşi văzu de drum, încredinţat că ursul avea să dea peste mari neajunsuri umblând după sânge de om. Şi într-adevăr, iârâ să-i mai ceară alte desluşiri, Moş Martin o luă la vale în căutare de sânge omenesc.

Merse. ce merse şi se întâlni cu un băieţaş.

— Opreşte! strigă el cu gura căscată şi rotindu-şi ochii în fundul capului. Spune-mi repede: tu eşti om?

— Deocamdată n-aş putea să spun că sunt om, răspunse fără sfială băieţaşul, dar am să fiu într-o zi când voi porni cu taica la târ şi-mi va pune dăsaga cu merinde pe spinare.

— Până atunci va mai trece apă pe gâri & mormăi ursul nemulţumit din pricină că nu-l ieşise în cale un om adevărat. Du-te. N-am ce face cu tine.

Mai merse ce mai merse şi se întâlni cu un cerşetor. Văzându-l, i se opri drept în faţă, strigând:

— Stai pe loc şi-mi spune: tu eşti om?

Slab şi numai zdrenţe, cu traista goală la şold, târându-şi piciorul şi proptindu-se în băţ, cerşetorul răspunse:

— Am fost om pe vremuri, dar au căzut multe neajunsuri peste mine, şi-acum nici eu nu mai ştiu ce sunt.

— Dacă nu eşti om, rosti cu mânie ursul, vezi-ţi mai departe de drum. N-am ce să fac cu tine.

Şi îl lăsă în plata Domnului.

Merse ce merse şi se-ntâlni cu un oştean călare.

— Opreşte I îi strigă el. Spune, tu eşti om?

— Om ca toţi oamenii, răspunse oşteanul. Şi, fiindcă era tare grăbit, dădu pinteni calului şi îşi văzu de drum.

Dar Moş Martin, căruia nu-i trecea prin minte să-l scape din labă, porni în goană după dânsul de-i jucau scaeţii în blană. Oşteanul, văzându-se urmărit, trase sabia din teacă şi îl izbi pe urs drept în moalele

capului, de-i ţâşni sângele din rană ca izvorul din brazda acoperită cu iarbă. Ursul, care vedea că nu e de glumit cu oşteanul, făcu o săritură înapoi şi-o luă la fugă de-i ajungeau tălpile mai sus de grumaz. În acest timp, oşteanul nostru, căruia nu-i erau mâinile legate, îşi desfăcu carabina de după umăr şi trase în două rânduri asupra

fugarului, ciuruindu-i blana roşcată din care săreau scamele încoace şi – acolo.

Trecuse câtă va vreme de la această întâmplare, când într-o zi, pe la nămiezi, ursul se întâlni cu ţânţarul într-o margine de povârniş. Morocănos, ursul îi spuse:

— Nu ştiu dacă-ţi mai aduci aminte, ţânţarule, că te-am întrebat odată ce sânge e cel mai dulce şi tu mi-ai răspuns că sângele de om. Ei bine, chiar dac-ar fi aşa, află că mie nu-mi place şi-n viaţa mea n-am să mai alerg după astfel de hrană.

— Dar pentru ce? întrebă ţânţarul râzând şi prefăcându-se că nu ştie nimic.

— Apoi să vezi ce mi s-a întâmplat, reluă cu mânie în glas Moş Martin. Omul, după cât am băgat de seamă, nu prea ştie de glumă. De îndată ce m-am luat după el cu gând să-i sug din trup câteva picături de sânge, a scos limba la mine, dar o limbă atât de lungă cum nimeni nu-şi poate închipui, şi m-a lovit cu ea drept în moalele capului. Afurisită vieţuitoare trebuie să fie omul dacă are o limbă atât de ascuţită, care m-a săgetat la os. Dar asta n-a fost de ajuns.

Văzând că n-o scot la capăt cu dânsul, am luat-o la fugă, dar nici el nu s-a dat bătut. A început să scuipe după mine, dar mă scuipa cu atâta putere, îndrăcitul, încât parc-ar fi avut numai fulgere în gură, căci era cât pe-aci să cad răpus de durere şi parcă mai simt şi-acum împunsătura sub blană.

Năstruşnicul ţânţar începu să râdă cu hohot de neghiobia ursului, încât aproape să crape de atâta râs. Asta însă n-ar fi fost cu putinţă, deoarece ţânţarul e slab şi costeliv, cu toate că se hrăneşte cu sângele tuturor celorlalte vieţuitoare. Şi iacă, aşa s-a răzbunat el, ca să-l ţină minte ursul până la moarte.

COPILUL FĂRĂ INIMĂ

Au fost odată doi fraţi care nu se iubeau unul pe altul, din pricină că nu semănau la

fire şi apucături cum nu seamănă coţofana cu privighetoarea.

Cel mai mare era îndărătnic şi răutăcios, pus numai pe gâlceavă, pururi gata să facă numai rău, supărându-şi părinţii şi batjocorindu-şi micii lui prieteni. Îşi petrecea ziua numai pe uliţă şi prin marginea târgului, căţărându-se prin pomi ca să fure prune şi mere din grădinile vecinilor. Da cu pietre după câini şi-i alunga pe bătăturile altora, iar bietelor pisici le lega câte-o tinichea de coadă, schilodindu-le şi tăindu-le părul cu foarfecă.

Nici păsările nevinovate nu scăpau tefere din mâna lui. Punea laţuri pentru vrăbii aproape de gardul din fundul curţii, momindu-le cu sămânţă de cânepă şi firimituri de pâine. Iar atunci când prindea vreuna, îi sucea gâtul şi-o da câinilor s-o

mănânce, bucurându-se de parc-ar fi făcut cine ştie ce mare ispravă.

Frăţiorul lui mai mic, era pâinea lui Dumnezeu. Nu l-ai fi văzut vreodată înhăitat cu copii răi, nici sărind gardurile prin vecini, nici schilodind dobitoacele. Se purta curat îmbrăcat şi nu ieşea pe uliţă decât atunci când mama lui îi dădea voie. Îşi petrecea timpul mai mult prin grădină, îngrijind de flori, udându-le şi măturând frunzele uscate ce năpădeau cărările. Dacă avea o bucată de pâine, o împărţea cu cel mai cuminte dintre tovarăşii lui de joacă. De altfel, nu-l mâhnea pe niciunul şi toţi îl iubeau deopotrivă, ascultându-i povaţa care era totdeauna înţeleaptă şi lăsându-l pe dânsul să hotărască atunci când îşi puneau în gând să facă un lucru.

Părinţii celor doi copii erau foarte

mulţumiţi de purtările celui mic, dar nu ştiau ce să mai facă văzând urâtele apucături ale celui îndărătnic. Dacă se întâmpla să-l închidă în casă, ca să nu mai umble haimana pe drumuri, era în stare să spargă geamul şi să sară pe fereastră, iar dacă îl trăgeau de urechi, ţipa cât îl lua gura, se tăvălea pe jos murdărindu-şi îmbrăcămintea, sau o lua la fugă prin târg de nu-l mai vedeau cât era ziua de lungă.

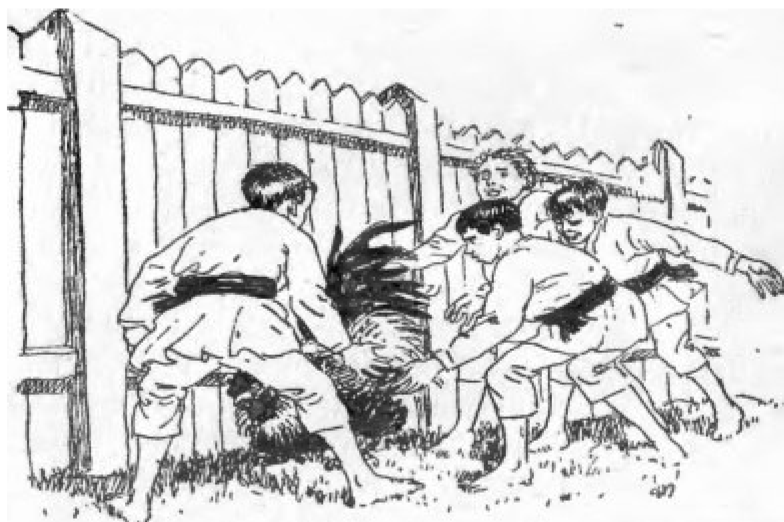
Odată, părintele copiilor, care era un vânător straşnic, porni cu noaptea în cap la pădure unde auzise că s-a pripăşit un lup care făcea mari stricăciuni. În lipsa lui de-acasă, cel mare, bucuros că n-are cine să-l pedepsească dacă i-ar mai fi trecut prin minte cine ştie ce boroboaţă.

se duse ca de obicei prin vecini, înhăitându-se cu alţii de seama lui, copii

fără căpătâiu pe care b-avea cine să-i dojenească.

După ce chibzuiră îndelung ce rău să mai facă, unul dintre ei spuse:

— Baba care locuieşte în marginea târgului, are un cocoş pintenog, care toată ziua scurmă

prin marginea şanţului. Să-l prindem şi să-l frigem.

— Dar dac-am vrea să-l tăiem, zise altul, n-avem cuţit.

— Am eu un briceag, rosti al treilea, şi-i

vom face de petrecanie.

Porniră într-acolo şi se răspândiră în aşa chip ca să prindă cocoşul la mijloc. Îi aruncară câteva grăunţe de porumb şi-n clipa când ajunseră aproape, cel mai sprinten îl apucă de-o aripă, îi prinse ciocul între degete şi-o luă la fugă spre lunca din marginea iazului.

Aci, unii erau de părere să-l înece, alţii, mai buni la inimă, hotărâră să-i dea drumul. Cel care avea briceagul spuse că el vrea să-l taie la gât, aşa cum văzuse că face un frate al lui mai mare.

— Staţi, zise copilul îndărătnic al cărui părinte plecase la vânătoare; am găsit eu altceva şi mai bun. Uite colo, aproape de ştiubei, o femeie spală rufe. Cazanul e pus la foc şi apa trebuie să fie fiartă. Aruncăm cocoşul în cazan, îl scoatem afară şi-l

curăţim de pene, iar după aceea îl punem pe tăciuni să se frigă.

Aşa şi făcură. Femeiea, care îşi vedea de treburi în marginea iazului, nu băgă de seamă la început ce robotesc copiii pe lângă foc. Dar în clipa când veni să-şi strângă rufele întinse pe iarbă şi văzu cocoşul jumulit de pene şi pus întreg pe cărbuni, începu să-i ocărască, strigând că se va duce să le spună părinţilor ce ispravă făcuseră.

Mama copilului îndărătnic află numaidecât de cele întâmplate. Aşteptă până la reîntoarcerea haimanalei şi, de îndată ce-o văzu acasă, o închise într-o odaie din fundul curţii de care nu se slujea, cu gând s-o pedepsească cu cea mai mare asprime.

Nu mult după aceea se reîntoarse şi tatăl acasă, venind de la pădure. Îi spuse

nevestei că împuşcase lupul într-un bârlog, unde lăstărişul era mai des, şi că-l aduceau doi oameni într-o căruţă pe care-o întâlnise pe drum.

Ce-şi puse mama în gând atunci? Să-l lecuiască odată pentru totdeauna pe fiul ei cel năzdrăvan de relele lui apucături. Aşteptă până ce oamenii aduseră lupul împuşcat în ogradă şi le spuse să-l lase în pridvor, lângă uşa de la odaia în care dormeau copiii.

Tatăl, care nu ştia nimic de toate acestea, se duse la târg după treburi, spunând că se reîntoarce curând. Tocmai începuse să se-nnopteze şi pe la casele oamenilor se aprindeau luminile la ferestre.

Mama se îndreaptă spre fundul curţii, deschise uşa odăii în care îl ascunsese pe îndărătnic şi, luându-l de mână, îl târî până

în tindă unde zăcea lupul cu blana străpunsă de alice.

— Pentru ce ai omorât lupul? îi strigă dânsa, silindu-l să cadă în genunchi. Iată, priveşte-l! Ţi-l mai aduci aminte? Tot aşa arăta la chip mai – nainte de a-l fi ucis?

Copilul, care nu mai văzuse până atunci o astfel de dihanie, se îngrozi aşa de tare încât nu mai avu nici glas ca să poată răspunde. Se ferea din răsputeri să nu se atingă de coama zburlită, dar văzând că maică-sa îl trăgea necontenit spre dihanie, începu să plângă şi să-şi ceară iertare, spunând că el a ucis cocoşyl iar nu lupul.

— Minţi, îi strigă mama. Tu ai ucis lupul. Ştiam primit veste că fraţii lui vor veni la noapte să ne sfâşie., ca să răzbune moartea celui mai mic dintre ei. Îţi închipueşti cât trebuie să fie de mari ceilalţi. Dar te voi lăsa

numai pe tine aci, ca să te sfâşie numai pe tine lupii, iar noi ne vom ascunde în casă şi ne vom uita pe fereastră cum au să te înhaţe, unul de ceafă, altul de picior, altul de mână.

Copilul aproape să leşine de spaimă. Când zărea mai cu seamă colţii lupului, simţea că nu mai are putere nici să se ridice în picioare, şi plângea de sărea cămaşa de pe dânsul.

La câtăva vreme se reîntoarse şi tatăl lui acasă. Mama îi spuse la ureche ceea ce pusese la cale şi părintele, nemulţumit de cele ce auzea pe seama îndărătnicului, fu şi el de părere să fie lăsat afară ca să-l sfâşie lupii care acum trebuia să fi ajuns cam pe aproape de iaz.

Intrară cu toţi în casă, iar pe răutăcios îl ţinură îngenunchiat lângă trupul namilei cu

părul sur şi coada stufoasă. În cele din urmă, după ce-l întrebară dacă avea de gând să se cuminţească, după ce-i ascultară gemetele şi mărturisirile şi după ceâl văzură pocăit ca niciodată, încuviinţară să-l primească în casă. Maică-sa se prefăcu că zăvoreşte toate uşile de teama lupilor, iar tatăl său, care îşi atârnase puşca deasupra capului, spuse că n-are să doarmă toată noaptea şi că va sta la pândă ca să se ia cu haita la trântă, numai dacă îndărătnicul mai face odată urământ c-avea să se cuminţească.

Într-adevăr, acesta nu închise ochii până aproape de revărsatul zorilor. Asculta cu luare aminte şi cel mai mic zgomot îl făcea să tresară, aşteptându-se parcă să vadă haita de lupi năvălind pe fereastră.

Din ziua acea s-a cuminţit aşa de mult

încât aproape că nu puteai să faci nicio deosebire între el şi fratele său.

JOIANA

A fost odată, un gospodar care, având ceva bani puşi deoparte, se duse într-o zi la târg să-şi cumpere o vacă. Stătu de vorbă cu unul şi cu altul, străbătu târgul de la o margine la alta şi, în cele din urmă, rămase cu ochii pironiţi pe cel mai ştraşnic dobitoc din cireadă, o vacă cu coarnele mari, pătată cu alb şi cu roşu.

— Cât îmi ceri pe vacă? îl întrebă el pe geambaş.

— Zece mii de lei, răspunse acesta. Vaca e de soiu şi dă douăsprezece ocale de lapte pe zi.

— Că dă douăsprezece ocale de lapte pe zi, nu e de mirare, zise omul. Orice vacă

bună nu poate să dea mai puţin. Dar preţul mi se pare prea mare. Dacă vrei s-o cumpăr, uite apte mii de lei. Dumneata iei banii şi eu plec cu vaca.

Se mai târguiră câtăva vreme şi la urmă se învoiră. Geambaşul luă banii şi-i puse la chimir, iar omul nostru porni spre casă cu vaca «de funie.

Când intră pe poartă, nevasta lui, o femeie slabă, urâtă şi rea, îşi puse mâinile în şolduri şi cercetă vaca îndelung, parc-ar fi vrut s-o cântărească din ochi. Dar nu rosti nicio vorbă.

— Ei, ce zici? întrebă gospodarul, aşa-i că e frumoasă Joiana noastră? Aşa mândreţe de vacă, mai rar.

— Aşa crezi tu, bărbate, răspunse după câtăva vreme femeiea. Dar eu sunt de altă părere. Joiana ta are coarnele întoarse cam

anapoda şi se uită cruciş. Să ştii că n-ai cumpărat lucru bun. Vaca asta, ori e de neam prost, ori a căzut sub puterea unei vrăji. Şi să vezi mai târziu că tot eu am dreptate.

— Pe tine nici dracunu te mai poate mulţumi I strigă cu mânie bărbatul. Aşa ai fost totdeauna. Numai ce cumperi tu e de soiu.

— Dar nici tu nu vrei s-asculţi niciodată de sfaturile mele. Şi doar mă ştii că sunt femeie înţeleaptă şi pricepută. Eu ştiu una şi bună: vaca pe care-ai cumpărat-o trebuie să fie fermecată.

— Asta nu e nicio pagubă, se îndărătnici omul să-şi dea cu părerea. Dar ca să dai şapte mii de lei pe-o vacă şi să-ţi dea douăsprezece ocale de lapte pe zi, cred că nu e glumă.

— Douăsprezece ocale pe zi?

— Ei da, ai să vezi. Douăsprezece ocale pe zi, dar numai în şapte luni ale anului. Nu-i aşa că nu m-am păcălit?

— Dacă e adevărat ceea ce spui, atunci nu mai am nimic de zis, se înduplecă în cele din urmă femeia, a cărei privire scânteia de bucurie. Nouă ne ajung două ocale pe zi. Pe celelalte le vindem. Până-a nu se împlini un an, ne vom scoate paguba şi vaca ne va rămâne pe degeaba. Apoi cu banii ce vom strânge, ne vom cumpăra alte vaci şi-un petec de livadă unde să le trimitem la păşune, iar la urmă ne vom face o casă mai ca lumea.

— Hei, răspunse omul, tu nu te gândeşti decât la câştig. Dar vaca nu trebuie să mănânce?

— Cât crezi că are să mănânce? Ia acolo

o mână de paie. Ori vrei poate s-o îndopi şi să moară de prea multă grăsime? Ascultă-mă pe mine. Vacile grase nu dau lapte mult. Aşa că să nu te grăbeşti cu mâncarea.

— N-avea nicio grijă în această privinţă, rosti ca încheiere bărbatul. Mă ştii că nu sunt un risipitor.

Şi începând de-a doua zi, mulse vaca în fiecare dimineaţă. Nu lua nici mai mult nici mai puţin decât douăsprezece ocale, aşa cum făgăduise geambaşul.

Gospodinei îi venea să joace de bejurie. La una ca asta nu s-ar fi aşteptat. Văzând că totul nu fusese minciună, începu să-şi facă fel de fel de planuri. Îşi vedea ograda plină de vite, iar casa mult mai înaltă şi mai arătoasă.

Dar în acelaşi timp, vaca nu se bucura câtuşi de puţin de hrană îndestulătoare. Nu

i se da să mănânce decât o mână de paie dimineaţa. N-o scoteau niciodată la păşune şi staulul în care o ţineau închisă era murdar şi întunecos. Pasă-mi-te, mai înainte fusese o cocină de porci.

Cu cât o ţineau mai mult închisă în staul, cu atât începea să slăbească. De la o vreme nu dădu decât zece ocale de lapte pe zi, apoi şapte, apoi cinci, până când ajunse la trei ocale. Şi poate c-ar fi! pierit de foame biata vacă, dacă un nepot al gospodarului, băiat milostiv şi cuminte, care făcea mai toate treburile prin ogradă, n-ar fi avut grijă să-i dea hrană mai din belşug şi să-i culeagă iarbă din grădină, pe care i-o punea proaspătă sub bot.

Din pricină că stăpânii lui erau oameni zgârciţi şi fără inimă, îl lăsau să doarmă în staul, pe nişte paie, lângă vacă. Noaptea,

când începea să simtă frigul, se culca sub botul vacii ca să-l încălzească cu răsufletul ei. Şi de multe ori Joiana, căreia aşa îi puseseră numele, îl lingea în creştet cu prietenie, parcă l-ar fi cunoscut de când lumea.

Copilul n-avea decât unsprezece am, dar era sprinten nevoie mare şi pururi îl vedeai lucrând, fie la câmp, fie în ogradă, fie prin coşare.

Dar, cu toate îngrijirile lui, biata vacă slăbea văzând cu ochii. Într-una din zile, nu putu să dea mai mult decât o singură oca de lapte, gospodina, înfuriată peste măsură, se grăbi să-i dea de veste bărbatului ei ce mare pacoste fcăzuse asupra lor, dojenindu-l că degeaba se lâubase cu Joiana, pentru care dăduse o mulţime de bani, că nu era bună de nimic şi că n-ar

fi fost rău dac-ar fi dus-o la târg s-o vândă altcuiva.

Omul, plictisit de gura femeii şi îmboldit el însuşi la necaz, se grăbi să ia băţul din tindă şi intră numaidecât în staul, cu gând să snopească vaca în bătaie.

— Dobitoc plin de răutate, strigă el începând să-i croiască cu joarda pe spinare, cum de nu-ţi e ruşine să te porţi atât de aspru cu noi, care te-am îngrijit şi ţi-am făcut toate voile? Stăpânilor de la care te-am cumpărat le dădeai zilnic câte douăsprezece ocale de lapte iar nouă nu

vrei să ne dai decât unul singur. Mi-am dat ochii din cap ca să te-aduc în ograda noastră; ţi-am dat hrană din belşug şi nu te-am scos afară să te bată vântul şi să te ude ploaia. Asta ţi-e răsplata? Ar trebui să-ţi slarm ţeasta capului cu grebla!

— N-ai decât să dai în mine cât vrei, răspunse Joiana plecându-şi fruntea. Uite în ce stare m-a adus zgârcenia ta şi-a nevestei tale.

— Doamne, Maică Precistă! strigă atunci femeia îngrozită. Asta e mai bună ca toate. Vaca noastră ştie să şi vorbească. Am spus eu că trebuie să fie ceva la mijloc. Când ai adus-o pe poartă, am băgat de seamă din capul locului că se uită cruciş. Ai ajuns la vorba mea că e fermecată?

Bărbatul nu ştiu ce să răspundă. Rămăsese cu gura căscată şi cu băţul ridicat

de parcă l-ar fi bătut cineva în cuie. Auzi, un dobitoc care să vorbească! Nu mai încăpea îndoială că vaca – era fermecată. Totuşi, fiindcă acum îi sta în putinţă să se înţeleagă cu dânsa, îi spuse:

— Văd că ai limba destul de lungă, vrăţitoareo! Desluşeşte-mă, pentru ce nu vrei să mai dai lapte?

— Fiindcă nici voi nu-mi daţi hrană destulă, răspunse Joiana. Nu m-aţi scos niciodată la păşune şi m-aţi ţinut închisă în staul, c-o mână de paie sub bot. Cum aş putea să dau lapte mai mult, când aud seara că se întorc vacile de la câmp, după ce-au păscut toată ziua? Poate c-aş fi murit de foame dacă nu s-ar fi milostivit de mine copilul acesta, care din vreme în vreme îmi aducea din grădină câte-un pumn de iarbă.

— Aşa? Va să zică nepotul meu ţine cu

tine? Afurisit-ştrengar 1 Ei lasă c-am să-i arăt eu lui. De azi înainte să nu-l mai văd prin ograda mea.

— De azi înainte, strigă cu asprime vaca, nici eu nici copilul nu mai suntem în stăpânirea voastră. Află că, deşi am înfăţişarea unei vaci, eu sunt o zână. Am fost prefăcută în dobitoc acum şase ani, din pricină că n-am vrut să iau de bărbat pe un zmeu ce se pripăşise la curţile noastre şi-a vrut să-l ucidă pe tatăl meu.

Bărbatul şi nevasta nu ştiau ce să mai creadă. Deodată, o lumină mare li se făcu înaintea ochilor şi în loc de Joiana, în faţa lor se năzări un chip frumos de zână, îmbrăcată în haine scumpe şi-atât de frumoasă încât-la soare te puteai uita, dar la dânsa, ba.

— Oameni răi, zise iarăşi zâna, ca

pedeapsă pentru zgârcenia şi neîndurarea voastră, vă osândesc să nu mai aveţi niciodată vacă în staul care să dea un strop de lapte. Pe copil îl iau cu mine şi-i voi arăta calea pe care să meargă spre noroc şi belşug.

Acestea zicând, luă copilul de mână şi nimeni nu-i mai zări.

Bărbatul şi nevasta rămaseră singuri cuc. La câtăva vreme după asta îşi cumpărară o altă vacă, dar nu dădu niciun strop de lapte. Aşa s-a mai întâmplat şi cu altele şi poate că nici astăzi n-au un singur strop de lapte în toată casa lor.

AJUTĂ-ŢI APROAPELE!

Se apropiau sărbătorile Crăciunului şi copiii începeau să se pregătească să meargă cu colindul. Îi vedeai alergând încoace şi încolo, cu căciulile îndesate pete urechi, cu

gulerele ridicate şi suflând în pumni să-şi încălzească mâinile degerate.

Lică, Tică şi Firică, trdi buni prieteni care erau în aceeaşi clasă şi locuiau pe aceeaşi stradă, îşi făcură planul să pornească şi ei cu colindul. Se adunau când la unul, când la altul şi învăţau cele mai frumoase colinde, hotărâţi ca toată lumea care i-ar fi auzit să rămână pe deplin mulţumită şi ei să fie mai buni urâtori.

Într-o zi, cea dintâi zi de când li se pusese vacanţă, aflară o veste nespus de dureroasa, care îi mâhni peste măsură. Unui coleg al lor, al cărui părinte era dulgher, i se întâmplase nenorocirea ca un buştean să cadă peste piciorul bietului om tocmai în clipa când voia să-l dea jos din car. Fusese trimis în cea mai mare grabă la spital şi-aci i se făcuse cunoscut c-aveau să-i taie piciorul

mai sus de genunchi.

Copiii rămaseră încremeniţi auzind această întâmplare şi nu ştiau ce să facă să-şi mângâie prietenul care plângea cu lacrimi fierbinţi, mărturisind că părinţii lui erau oameni săraci şi că, mai ales în împrejurările de-acum, cu greu puteau s-o scoată la capăt cu nevoile, având de făcut mari cheltuieli şi neavând niciun ban pus deoparte.

După ce se despărţiră, Lică porni spre casă cu inima plină de amărăciune, gândindu-se la nenorocirea ce căzuse pe capul bietului său coleg. Maică-sa, văzându-l tras la faţă şi aproape cu lacrămi în ochi, îl întrebă ce are. El răspunse la început că n-are nimic, dar în urma stăruinţelor mamei sale, povesti întâmplarea cu buşteanul şi lăudă frumoasele purtări ale colegului pe

care nenorocul îl pedepsise într-un chip atât de aspru, fără ca bietul de el să fi avut vreo vină.

— Uite, într-o astfel de împrejurare, zise mama, s-ar cuveni ca voi copiii să puneţi mână de la mână şi să-l ajutaţi pe cel căzut în nenorocire, fiindcă numai atunci eşti plăcut lui Dumnezeu când îţi ajuţi aproapele peste care-a dat o mare năpastă.

— La asta m-am gândit şi eu, mamă, răspunse copilul, dar din puţinul nostru cu ce-l putem ajuta?

— Eu socotesc, reluă mama, că lucrul cel mai bun ar fi ca tot ce veţi strânge cu colindul fcă-i trimiteţi dulgherului. El acum nu mai boate munci şi poate că în zilele de Crăciun fopiii lui să n-aibă o bucată de pâine pe masă. Cu ceea ce îi veţi da voi, cu ceea ce îi vor trimite lilţii, se va putea

strânge o sumă de bani care să le fie de folos.

— Ai dreptate, mamă, aşa vom face, răspunse cu deplină încredinţare Lică, simţindu-se mulţumit de pe-acum că putea şi el, cu oricât de puţin să vină în ajutorul unei familii nevoiaşe.

Căută numaidecât să dea ochi cu cei doi prieteni ai lui, Tică şi Firică, şi le spuse ce fel de povaţă îi dăduse maică-sa în privinţa mijlocului de ajutorare a dulgherului. Prietenii erau şi ei de părere că numai astfel puteau să strângă o sumă de bani, făcându-le cunoscut acelora în casele cărora aveau să intre că nu pentru ei adunau banii, ci pentru cineva care se schilodise de pe urma meşteşugului.

În seara de ajun, Lică, Tică şi Firică porniră cu colindul. Ningea des, cu fulgi

mari şi ferestrele luminate se zăreau ca printr-o ceaţă. Glasuri limpezi se auzeau până departe şi, din loc în loc, mogâldeţe cu şaluri înfăşurate în jurul grumazului, cu trăiştile la şold şi cu câte-o vărguţă în mână ca să se apere de câini, aşteptau să sfârşească cei sosiţi înaintea lor, ca să se ia la întrecere şi să spintece cu glaşurile lor puternice întunerecul ce bătea în vânăt de-a lungul uliţelor.

Cei trei prieteni se duseră mai întâi la casele cunoscute, unde fură primiţi cu strigăte de bucurie. Banii îi aduna Firică, întrucât era cel mai mare. Străbătură mai multe străzi şi intrară intri o mulţime de case, unde se bucurau de aceeaşi primire plină de bunăvoinţă.

Cam aproape de miezul nopţii, când trecătorii se zăreau din ce în ce mai rar pe

uliţi, Lică fu de părere să se retragă spre casă, spunându-le celor doi tovarăşi să meargă la dânsul, să numere banii, şi a doua zi de dimineaţă să se ducă împreună la casa dulgherului şi să-i înmâneze soţiei lui suma câştigată.

— Tu vrei să-i dăm toţi banii? întrebă Firică.

— Negreşit, răspunse Lică, doar aşa ne-am înţeles.

— Bine, dar atunci să colindăm de pomană prin zăpadă şi mâine să n-avem în buzunare niciun gologan, atunci când alţi copii de seama noastră îşi vor cumpăra fel de fel de lucruri din ceea ce vor fi strâns cu colindul?

Lică şi Tică tocmai voiau să răspundă şi să-l dojenească pe tovarăşul lor că-şi lua vorba înapoi, când acesta, lovindu-se cu

palma peste frunte ca şi cum de-abia atunci şi-ar fi adus aminte de ceva, le spuse:

— Ştiţi că nu departe de-aci locuieşte un om cu dare de mână, pe care părinţii mei cunosc foarte bine. Dacă ne-am duce şi la dânsul?

— Fie, răspunseră ceilalţi doi, iar după aceea să mergem acasă.

— Cred că e mai bine, reluă Firică, să mă.

duc eu singur la început, să văd dacă

ferestrele sunt luminate. Voi să m-aşteptţi aci. Casa e la câţiva paşi. Mă reîntorc numaidecât.

Încrezători, cei doi copii îl lăsară pe Firică să plece. Aşteptară câtăva vreme, dar văzând că tovarăşul lor nu se mai reîntoarce, cotiră la stânga, pe unde îl văzuseră plecând şi, după câţiva paşi se opriră, socotind că de-aci l-ar fi putut zări mai lesne. Dar aşteptarea le fu zadarnică şi de astă dată.

— Să ştii că Firică nu mai vine înapoi, zise Tică.

— N-aş crede să fie atât de rău la suflet, răspunse Lică.

— Atunci, pentru ce s-a arătat nemulţumit când i-ai spus că pentru noi nu păstrăm nimic din banii adunaţi cu colindul?

— Se poate întâmpla ca tu să ai

dreptate. Eu zic însă să-l mai aşteptăm.

— Să-l mai aşteptăm, zise Tică, suflându-şi în pumni să-şi desmorţească degetele.

Trecuse o bună bucată de vreme de la plecarea lui Firică, dar parcă îl înghiţise pământul. Pe uliţi nu se mai zărea nimeni. Ninsoarea era şi mai deasă şi începuse să sufle un crivăţ tăios ce ridica nămeţii pe lângă porţi.

Cei doi copii rămaseră cu încredinţarea că tovarăşul lor fugise cu banii. Aşa ceva nu le-ar fi trecut niciodată prin minte. Lică, îndurerat cum nu fusese nicicând, mâi cu seamă că-l zugrăvise pe Firică în ochie mamei lui ca pe-un băiat cuminte şi cu suflet bun, începu să plângă cu amărăciune şi parcă nu-i mai venea să se reîntoarcă acasă şi să le mărturisească părinţilor lui cu ce fel de tovarăş plecase la drum.

În clipa aceea, un domn care trecea pe stradă, înalt şi bine îmbrăcat, văzându-l pe Lică plângând, se apropie în cea mai mare grabă şi, punându-i mâna pe umăr, îl întrebă cu bună* fcate:

— Ce ţi s-a întâmplat, micuţule?

— Un tovarăş al nostru, răspunse Lică printre hohote de plâns, cu care-am colindat jumătate din noapte, a fugit cu banii şi mâine n-avem ce să-i ducem bietului dulgher.

— Dulgher? Tatăl tău e dulgher?

— Nu, domnule, dulgher e părintele unui coleg al nostru. I-a căzut un buştean peste picior şi i l-a frânt. Acum e la spital şi noi am luat hotărârea să mergem cu colindul şi banii ce vom strânge să-i ducem acasă la dânsul ca să aibă familia cu ce să-l îngrijească.

Domnul rămase pe gânduri câteva clipe, apoi înţelegând totul, mângâie copilul pe obraz şi-i spuse:

— Tovarăşul vostru e de două ori vinovat; mai întâi pentru că v-a lăsat în părăsire, când trebuia să facă parte dreaptă între câteşitrei; în al doilea rând, pentru că ştia foarte bine în mâna cui aveau să ajungă banii strânşi. Prin fapta lui a dat dovadă că e un nesimţitor şi că nu-l doare suferinţa aproapelui Dar, ia să-mi spuneţi, unde e casa dulgherului căruia i s-a întâmplat nenorocirea?

— Aproape de marginea târgului, domnule, răspunse Lică oprindu-se din plâns şi privindu-l cu ochii înseninaţi de bucurie.

— Bine, să mergem împreună pânacolo.

Porniră împreună şi, când ajunseră în

poartiţ domnul scoase din buzunar o hârtie de o mit de lei şi i-o întinse lui Lică, zicând:

— Du-te şi bate uşă. Zici că dulgherul a fost dus la spital. Nevasta şi copiii trebuie să fi rămas acasă. Dă-le aceşti bani şi spune-le că i-ai câştigat cu colindul. Eu voi aştepta aci. Dar să nu pomeneşti nimic de mine. Totul porneşte numai din dărnicia ta.

Lică se reîntoarse după câteva clipe. Făcuse întocmai aşa cum îl povăţuise domnul care sta de-o parte, sub felinar, alături de Tică.

— Ai dat banii? întrebă el.

— Da, şi mama colegului nostru părea nespus de mulţumită.

— Bine, acum să mergem. Pe tovarăşul vostru care s-a dovedit atât de rău la inimă, să nu-l mai băgaţi niciodată în seamă. Chiar dacă şi-ar cere iertare şi v-ar înapoia banii,

să-l ocoliţi. Şi fără să-i aduceţi vreo mustrare, să-l lăsaţi să treacă înainte dacă vă veţi întâlni pe acelaşi drum ori să-i întoarceţi spatele ca unui nemernic.

După ce merseră împreună câtăva vreme, în clipa când s-ajungă aproape de casa lui Lică, domnul milos vârî în buzunarul fiecăruia dintre copii câte-un pumn de gologani şi urându-le noapte bună, coti pe altă stradă.

Dumnezeu avea să-l răsplătească pe fiecare după purtările lui.

MOŞ VULPOI

Moş Vulpoi îşi avea culcuşul în scorbura unui tufan, la rădăcina căruia săpase el însuşi o groapă adâncă în care adunase o mare grămadă de frunze uscate. Trăia împreună cu cei doi pui ai săi, cărora le crescuseră mustăţile şi începuseră să umble

după vânat. Îşi plimbau cozile prin stufişuri de-ai fi zis că toată pădurea e a lor, iar atunci când nu găseau de mâncare prin apropiere, se încumetau s-o ia razna spre satul vecin, numai cu nădejdea să dea peste vreun coteţ de păsări.

Într-o noapte cu lună plină, cei – doi pui de vulpe se jucau pe iarbă, fugărindu-se printre copaci. Îşi făceau vânt cu cozile dându-se de-aberbeleaca şi săreau peste şanţuri, mulţumiţi că se ospătaseră bine în seara aceea. Moş Vulpoi, părintele lor, adusese o găină de la mari depărtări, şi-o înfulecaseră împreună lingându-se pe mustăţi şi făcând să li se zburlească blănile roşcate de plăcere.

Acum, când toate dormeau în jur, ei nu-şi mai găseau astâmpăr tăvălindu-se pe iarbă sărind în două picioare.

Deodată, cel mai sprinten dintre puii de vulpţ îi spuse celuilalt:

— Ascultă, frate, tu auzi ceva?

— Parcă aud un lătrat de câine şi îmi vor roase a om care s-apropie.

— Să mergem de grabă să-i dăm de veste părintelui nostru că ne paşte primejdia.

Şi cât ai clipi din ochi, o zbughiră spre vizuină.

Moş Vulpoi dormea dus, căci era tare obosit de alergătură. Străbătuse cale lungă în ziua aceea, umblând după vânat şi-acum zăcea trântit pe-o coastă, mustăcind prin somn. Mi se pare că tocmai visa că jumuleşte o raţă pripăşită prin marginea crângului.

— Tată, scoală că s-apropie primejdia! strigară într-un glas puii de vulpe.

— Ce? Care primejdie? întrebă moş Vulpoi simţind că-l furnică spaima pe sub blană. Poate c-aţi visat urât, neghiobilor!

— Nu, tată; am auzit lătrat de câine şi-am simţit miros de om la oarecare depărtare. Hai să ieşim afară şi s-ascultăm împreună. Cred c-ai să ne dai dreptate.

Aşa şi făcură. În clipa când ajunseră pe măgura din preajma vizuinii, lătratul de câine se auzi şi mai desluşit. Vreascurile trosneau sub picioarele oamenilor care cunoşteau pesemne cărările pădurii, căci se bănuia cum înaintează cu pas hotărât, grăbindu-se pe urma câinelui.

— Să ştiţi că nu-i a bună, zise moş Vulpoi nemulţumit peste măsură că fusese tulburat din somn tocmai atunci când se odihnea mai bine. Voi rămâneţi aci în vizuină şi să nu vă clintiţi din adâncul ei. Ca să-i înşel pe

vânători., eu am s-o iau razna prin pădure, înadins ca să

mă vadă. Dacă voi avea norocul să nu m-atingă gloanţele lor, mă voi reîntoarce cam aproape de ziuă. Dacă nu, să ştiţi că mi-au făcut de petrecanie.

Acestea zicând, îşi luă coada stufoasă la spinare şi se năpusti în goană. Nu făcuse nicio sută de paşi când vânătorii, din pricină că era lumină ca ziua, îl văzură strecurându-se – n fugă prin hăţişuri. Întinseră puştile să-l ia la ochi, în timp ce câinele îi gonea pe

urme, lătrând furios. Dar moş Vulpoi, şiret nevoie mare, făcu o săritură sprintenă şi gloanţele se înfipseră în trunchiul unui mesteacăn.

Scăpase de astă dată. Dar primejdia îl pândea încă de-aproape. Alerga cât îl ţineau puterile. cu câinele după dânsul. Îi sticleau ochii – n cap de frică şi îşi făcea fel de fel de planuri în ce chip să scape mai repede de urmăritori.

Gonind fără întrerupere, se pomeni la marginea iazului.

— Iată, aici mi s-a înfundat, îşi zise moş Vulpoi oprindu-se un răstimp în mijlocul stuhului.

Avea de gând s-o ia înapoi, să se strecoare ca fulgerul pe sub ochii vânătorilor şi să se îndrepte spre cealaltă margine a pădurii, unde i-ar fi fost mai lesne

s-o ia la sănătoasa. Dar cum să scape de blestematul de câine? îl simţea din ce în ce mai aproape şi-i auzea lătrăturile furioase.

Văzând că nu e chip s-o ia înapoi, se avântă în apele iazului. Noroc că-i era coada groasă şi-l ţinea deasupra, altfel s-ar fi înecat. să tea unda fără preget cu labele dinainte şi sforăia pe nări de parcă ar fi fost gata să-şi dea duhul.

Luptând din toate puterile, ajunse cam la mijlocul iazului. Aci, îşi aduse aminte că-şi lăsase puii pradă întâmplării în fundul vizuinii, şi începu să-l mustre cugetul că nu era un părinte cu dragoste faţă de ai săi atunci când fugea ca să scape fără să ţină seamă de primejdia ce-i ameninţa pe ceilalţi.

Ce să facă? Blana i se îngreuia din ce în ce şi câinele, care se oprise un răstimp în

marginea iazului, acum sărise în apă şi gonea spre dânsul de parcă n-ar fi vrut să-l scape din ghiare în ruptul capului.

Atunci, porni vârtos înainte.

— Fie ce-o fi! îşi zise moş Vulpoi. Mai bine înecat în fundul iazului decât sfâşiat de câine.

Şi îşi târî coada pe deasupra apelor, luptând voiniceşte s-ajungă la celălalt mal. Dar ce să vezi? Iazul se scurgea pe sub roata morii, alunecând pe scoc şi clocotind într-o bulboană care apoi îşi revărsa apele în albia unui râu.

Bietul moş Vulpoi, târât la vale ca o coadă de mătură, se pomeni aruncat pe sub roţi şi îmbrâncit tocmai pe mal, dincolo de moară. Zăpăcit şi suflând din greu, din pricină că înghiţise o mulţime de apă, rămase încremenit un răstimp, dar, la

gândul că s-ar fi putut întâmpla să-l urmărească şi aci dulăul, o luă la fugă peste câmp şi nu se opri decât în marginea crângului.

Să se înece moş Vulpoi? Să cadă prins în ghiarele câinelui? Să-i ciuruiască alicele blana? Dar cum s-ar fi putut una ca asta? Tocmai începuse să se crape de ziuă când îşi luă inima în dinţi şi porni sprinten spre casă. Îşi găsi puii vârâţi în fundul vizuinii, îngrijoraţi şi chinuiţi de aşteptare.

Moş Vulpoi le povesti toată întâmplarea, lăudându-se cât fusese de isteţ şi de şiret, apoi se culcă cu botul pe labe şi adormi.

GAIŢA

La început, când a făcut Dumnezeu vieţuitoarele pământului, după truda zilnică de-o săptămână întreagă, băgă de seamă c-ar mai fi rămas unele lucruri neîmplinite aşa

cum îi era dorinţa, şi-atunci chibzui îndelung în ce chip să le dea tuturor a înfăţişarea cea mai potrivită care să le bucure şi să fie spre folosinţa fiecăreia.

Fiarele pădurii porniseră în goană după vânat. Lupii şi mistreţii se şi luaseră-n colţi alergând după căprioare. Păsările ciripeau rotindu-se în văzduhuri şi-n iarbă nu-şi mai găseau astâmpăr gâzele de tot felul.

Dumnezeu văpsise penele zburătoarelor în toate colorile. Într-o oală mai rămăsese văpsea roşie cam de-un deget şi Atotputernicul, ca să dea pildă că nimic nu trebuie să se risipească, socoti că n-ar fi fost rău să mai tragă o pată roşie sub guşa botgrosului şi câteva pete mai mici în fulgii sticletelui pe care îl înveşmântase în tot felul de colori, deoarece venise cel din urmă la împărţirea darurilor.

Nevăzându-i prin apropiere nici pe sticlete, nici pe botgros, se gândi să trimită pe cineva să-i caute. Îi fu mai la îndemână gaiţa, care pe-atunci n-avea încă nume, din pricină că Dumnezeu se supărase pe dânsa văzând-o prea zburdalnică şi slobodă la gură.

Aceasta, bucuroasă că putea să slujească vrerile Domnului, îşi luă vânt în zbor şi se pierdu deasupra pădurilor. Slăbătu văzduhul cu tragere de inimă, dar după câtăva vreme începu să se oprească din loc în loc, ici ca să dea cu ciocul în găoacea unui cărăbuş, dincolo ca să vadă ce fac albinele zumzăind printre flori.

— Nu mai aveţi astâmpăr, surioarelor! striga sărind din creangă în creangă gureşa zburătoare. A voastră e lumea cu toate darurile lăsate de Dumnezeu. Şi, slavă

numelui său, n-aveţi de ce vă plânge, căci rod a sădit din belşug. Dar ce tot faceţi acolo rătăcind printre flori?

— Strângem miere, răspunse regina albinelor, să umplem fagurii pân-a nu se întomna, ca s-avem ce mânca la iarnă.

— Iacă, pierdere de vreme, ţipă gaiţa întorcându-le spatele. Eu nu mai strâng miere-n faguri şi tot n-am să mor de foame la iarnă.

Se duse mai departe şi dădu peste un muşuroiu de furnici. Alergau toate, care mai de care mai sprintenă şi mai harnică, unele strângând seminţe, altele grăunţe; câteva, mai în putere, se străduiau s-aducă la gura muşuroiului un cărăbuş mort, căci e ştiut că furnicile se prăpădesc după cărăbuşii pe care îi înţeapă cu acul când îi văd căzuţi din copac şi-i omoară ca să-i mănânce.

— Nu mai sfârşiţi odată cu treburile, furnicilor? întrebă gaiţa care abia de-acum înainte avea chef de vorbă şi băga de seamă că toată lumea se străduieşte să-şi agonisească hrana zilnică.

— N-avem cum sfârşi, răspunse cea mai bătrână dintre furnici, căci nici foamea nu ne dă pace, cât e ziulica de mare. Şi-acum, cât e vreme bună, găsim totul la îndemână, lăudat fie Cel de Sus, dar ce ne facem la iarnă când om sta pitite-n muşuroiu şi nu vom mai găsi nimic de mâncare pe câmp?

Nemulţumită că nici de astă dată nu-şi găsea tovarăşi de vorbă, gaiţa îşi luă zborul mai departe şi se îndreptă spre mijlocul pădurii unde ştia că s-adună mai toate zburătoarele, nădăjduind să dea peste botgros şi sticlete.

Când ajunse în umbra deasă a codrului,

auzi larmă de glasuri de parcă n-ar fi fost creangă pe care să nu se adăpostească un suflet de pasăre. Privighetorile cântau mai în desiş, cucii poposeau o clipă pe un vârf de mesteacăn strigându-şi numele, apoi o luau razna spre marginea făgetului. În trunchiurile găunoase băteau cuie ciocănitoarele, iar turturelele săgetau luminişurile căutându-şi tovarăşii.

— Bine vă mai petreceţi vremea, le spuse gaiţa căţărându-se pe o creangă de alun. Parc-ar fi dat norocul peste voi, nu altceva. Eu însă, drept să vă spun, nu mă simt deloc mulţumită.

— Dar pentru ce, surioară? o întrebară celelalte păsări făcând roată în juru-i ca c-o asculte, ştiind-o bună de gură şi mare meşteră în ale povestitului.

— Prea multe vieţuitoare a făcut

Dumnezeu, reluă gaiţa scuturând din cioc. Unde îţi întorci privirea, numai făpturi de-ale lui. Parcă ce nevoie era la urma urmei de uliu, care ne pândeşte din slava cerului ca să ne prindă-n ghiare? Dacă bunul Dumnezeu m-ar fi – ntrebat pe mine ce fel de rânduială să statornicească în lume, eu l-aş fi povăţuit să lase pădurile slobode numai pentru zburătoarele nevinovate, care nu fac nimănui rău. Pe câtă vreme aşa cum trăim noi, totdeauna cu frica – n sân, nu e nicio scofală. Tocmai de aceea mă miră că vouă vă mai arde de cântec.

— Doar pentru asta am fost aduse pe lume, surioară, ciripiră de pe înălţimi câteva păsări mai gureşe. Ce alt rost avem noi decât să înveselim crângul şi să dăm viaţă singurătăţilor?

— Hei, nu e de ajuns atât, reluă cumătră

mutându-se pe altă creangă. Parcă şi pădurea n-ajunge să se plictisească odată de-atâta voioşie? Eu nu înţeleg însă cum de vă mai vine să ciripiţi cât e ziua de lungă, când ştiţi că ne trecem atât de grabnic, când din toate darurile lui Dumnezeu ne alegem cu atât de puţin. Mai bine aţi fi îndurerate ca mine şi v-aţi gândi la soarta voastră, fără să faceţi atâta larmă. N-aţi

băgat de seamă că rareori mi se smulge cuvântul din cioc? Eu tac ca peştele în apă

şi nu mă tânguiesc decât atunci când îmi aduc aminte de nedreptăţile pe care le avem de suferit. Dar ce să mai lungim vorba? Mă duc pe-aci-ncolo, fiindcă mai am şi alte treburi de făcut.

Gaiţa îşi uitase de porunca dumnezeiască şi cu toate că sticletele şi botgrosul îi stătuseră în preajmă atâta vreme, nici nu se uitase la ei cel puţin. Ajunse pe alte meleaguri şi intră în vorbă cu alte vieţuitoare. Pe toate le mustra că se trudesc peste puterile lor şi că fac prea multă larmă, atunci când ea, biata, de-abia dacă scotea sunet pe cioc.

Aşa îşi pierdu vremea ziua întreagă şi-o ajunse noaptea la o margine de crâng. Se cuibări de cu seară pe-o ramură de anin şi după ce-şi mai ciuguli penele neavând ce face, adormi. A doua zi, în revărsatul zorilor,

deschise ochii în lumină şi gândul că nu-i dusese în ajun răspunsul dorit Ziditorului lumii, o făcu să se înspăimânte.

Îşi luă inima – n dinţi şi, bătând pripit din aripi, porni spre grădinile raiului unde bunul Dumnezeu se sfătuia cu Sfântul Petre. Când o văzu pe gaiţă săltând în zbor peste întinderi, îi făcu semn să se apropie şi o întrebă fără asprime:

— Unde mi-ai fost pân* acum, neastâmpărat-o?

— Am fost să-i caut pe sticlete şi pe botgros, Doamne, minţi cumătră, dar n-am dat nicăieri peste dânşii.

— Poate că nici nu i-ai mai fi cunoscut dacă i-ai fi întâlnit, răspunse bunul Dumnezeu, căci de ieri de la amiază s-au mai schimbat oarecum la înfăţişare. Am trimis pe altcineva să mi-i aducă, ştiind că

tu n-ai vreme decât să cânţi din drâmbă de la cuib la cuib. Pentru asta, te pedepsesc să nu-ţi mai tacă gura şi toţi urmaşii tăi să fie flecari, iar cei ce vor avea de spus mai multe decât trebuie, să se numească tot gaiţe ca tine.

Din ziua aceea, gaiţa e o pasăre nesuferită pentru multă lume, cu toate că se deprinde lesne să rostească cuvintele pe care le-aude din gura omului.

BOIER SALCÂM

Au fost odată trei fraţi care îşi puseră în gând să împartă moştenirea părintească şi să se aşeze fiecare la casa lui. Împărţiră lucrurile mai de preţ găsite prin odăi, iar când ajunseră la petecul de moşie ce trebuia şi el împărţit în trei părţi deopotrivă de mari, fratele cel mai în vârstă zise:

— La moartea părintelui nostru mie mi s-a lăsat pe seamă îngrijirea voastră, scumpii mei fraţi. M-am purtat destul de bine şi cred că n-aţi avut niciodată pricină să vă plângeţi de ceva. Aşa că moşia mie mi se cuvine. Dar, ca să nu credeţi că sunt rău la suflet, vă las şi vouă, să vă împărţiţi aşa cum veţi crede cu cale, partea dinspre gârlă.

— Dar ce să facem cu ea? întrebă cel mai mic dintre fraţi. Pământul e numai nisip. Nicio buruiană nu prinde rădăcină într-însul şi noi, care suntem plugari, avem nevoie de pământul cel bun, pe care să-l putem munci.

— Eu n-am de dat altceva, răspunse fratelecel mare. Dacă vreţi să-l împărţiţi între voi, bine; dacă nu, duceţi-vă cu Dumnezeu şi vă căutaţi alte rosturi prin lume. Mai sunt oameni care n-au moştenit

nimic şi, oricât de greu, tot ajung să-şi câştige o bucată de pâine. Aşa să faceţi şi voi.

Fraţii îşi plecară frunţile şi se retraseră cu inimile pline de amărăciune. Îşi luă fiecare dăsaga pe umăr şi, după ce se îmbrăţişară, porniră unul spre apus iar celălalt spre răsărit ca să-şi încerce norocul în lume.

Mijlociul intră slugă la un neguţător şi, după nu ştiu câtă vreme, văzându-l că e cinstit şi cu tragere de inimă, acesta îl făcu tovarăş la câştig. Locuiau în aceeaşi casă şi negoţul mergea de minune. Acum, nu l-ai mai fi recunoscut pe bietul băiat care cu zece ani în urmă bătuse în uşa prăvăliei cerând să fie primit ca slugă. Prin muncă şi cinste, ajunse stăpân şi bogat.

Cel mai mic, după ce colindă lumea în

lung şi-n laţ, ajunse într-o bună zi, cămin scăpătatul soarelui, la o moară. Ceru să fie găzduit peste noapte şi morarul îl primi cu bunătate, dar îi spuse că moara nu mai macină de îndelungă vreme din pricină c-a pus stăpânire pe ea necuratul şi pietrele nu vor să se urnească din loc, oricât ar fi fost de iute şuvoiul ce venea pe scoc.

— Lasă-mă pe mine să dorm la noapte în moară, zise mezinul, şi dac-o fi să dau de coada necuratului, pun jurământ să i-o smulg din rădăcină.

Morarul n-avea de ce să se împotrivească, dar se temea ca nu cumva să i se întâmple vreun rău flăcăului. Îl povăţui să se ascundă după uşă şi s-o ia la fugă de îndată ce i s-ar fi părut că-l ameninţă primejdia.

— N-avea nicio grijă, moşule, îi spuse

băiatul. De mi-o fi – n putinţă să fac să umble moara din nou, poate că mă iei slugă cu simbrie şi atunci ai să vezi cât sunt de harnic şi de priceput.

Făcu aşa precum făgăduise. Dar în loc să se culce după uşă cum îl povăţuise morarul, se trânti pe piatra de deasupra şi punându-şi dăsaga sub cap, adormi.

Cam pe la miezul nopţii auzi un vuiet în pod şi se trezi numaidecât. Ascultă cu luare aminte şi i se păru c-ar pogorî cineva pe scară. N-avea nimic la îndemână ca să se apere. Pipăind încoace şi – acolo, dădu peste o lopată cu coada lungă, de care se slujea morarul să arunce grăunţele în obroc. O apucă vârtos de coadă şi ridicându-se în capul oaselor, se aşeză la pândă.

Cu toate că era întunerec să-ţi dai cu degetele în ochi, îl zări la început pe

tartorul dracilor coborând cu furca în mână pe scară. Alţi draci mai mărunţi veneau după dânsul, toţi având cornițe. „Le sticleau ochii ca nişte cărbuni aprinşi de ai fi zis c-a luat moara foc.

Se strânseră în jurul tartorului şi acesta, după ce lovi de trei ori cu furca în piatra morii, se pregătea să rostească un cuvânt prin care să întărească jurământul făcut mai înainte, când dădu cu ochii de flăcăul nostru.

— Ce cauţi aici? întrebă el cu asprime.

— Ce caut? răspunse tânărul sărind drept în picioare. Eu caut ce caut, dar tu ce cauţi» drace?

— Moara e a mea, zise tartorul. O am în stăpânire din ceasul când fratele cel mic al morarului mi-a vândut sufletul ca că-l ajut să rămână singur stăpân pe moştenirea

părintească. Hotărât în planurile lui, l-a urmărit zi şi noapte pe fratele său, cu gând să-l arunce în scoc şi să-l înece. Dar nu şi-a putut ajunge ţinta, nesocotitul! Într-o noapte, după ce dăduse drumul şuvoaielor şi-l aştepta pe fratele său să se reîntoarcă nu ştiu de unde, s-a urcat pe scândură şi, lunecând, a căzut el în bulboană şi s-a innecat.

— Atunci, zise flăcăul, şi-a primit răsplata cuvenită. I-ai luat sufletul, ce mai vrei cu moara?

— Stăpânesc jumătate dintr-însa, deoarece fraţii erau tovarăşi pe moştenire şi nu dezleg pietrele să umble decât atunci când şi fratele care trăieşte îmi va vinde mie sufletul său ca să i-l iau după ce va muri.

— Piei drace 1 strigă atunci flăcăul închinându-se. Piei satană blestemată, şi ne-

am de neamul tău să nu mai calce cu piciorul pe locurile acestea!

Zicând, apucase lopata de coadă şi se pregătea să lovească, dar în aceeaşi clipă moara se umplu de fum şi-un miros de pucioasă se răspândi pretutindeni. Ţipând ca din gură de şarpe, dracii se rostogoliră pe gura pivniţei, astfel că nu mai rămase nici urmă dintr-înşii.

Atunci, ca prin farmec, moara începu să am

ble. Huruiau pietrele ca în zi de târg,

când se strâng carele în poartă, aşteptând să le vie rândul la măcinat.

Morarul, trezindu-se din somn speriat, veni să vadă ce se petrţcea oare în casa pe care-a ştia pustie şi în cuprinsul căreia nu se mai auzise scrâşnet de pietre de cine ştie când. Aprinse un capăt de lumânare şi intrând pe uşă, îl zări pe flăcăul nostru potrivind învârtirea pietrelor şi umblând de colo până colo ca omul care nu-şi mai vede capul de-atâtea treburi.

— Merge moara, nepoate? întrebă cu neîncredere morarul.

— Merge, cum bine vezi, şi-aşa va merge pururi de-aci înainte, fiindcă nici dracii n-au să mai vie să ne supere.

— Ai dat cumva ochi cu dânşii?

— Ba era cât pe-aci să-i strivesc cu lopata, dar au luat-o la fugă mai din vreme.

— Binecuvântat fie numele Domnului 1 strigă cu inima plină de bucurie morarul. Acum îmi dau seama că norocul mi te-a adus în casă. Dacă n-ai fi fost tu, ce s-ar fi ales de mine? Uite, drept răsplată că mi-ai scos moara din ghiarele necuratului, te fac tovarăş de azi înainte şi câştigul îl vom împărţi totdeauna pe din două.

Flăcăul atât aştepta. A doua zi, se trezi în revărsatul zorilor şi după ce puse totul în rânduială, trimise după oamenii din împrejurimi care voiau să macine şi în scurtă vreme, ograda se umplu de larmă şi de belşug ca şi altă dată.

Dar ce făcea în acest timp fratele său mai mare, care stăpânea singur averea părintească şi îşi alungase fraţii ca un nelegiuit? Trăind mereu singur şi nelegând prietenie cu nimeni, «-avea alt gând decât

să facă să-i sporească averea, purtându-se cu asprime şi făcându-se vinovat de necinste şi rea voinţă.

Pe locul din marginea gârlei, unde nicio buruiană nu prindea rădăcină, cu chiu cu vai sădise un salcâm, fiindcă aşa auzise el din gura bătrânilor, că salcâmului îi prieşte la nisip. Lumea, care nu-l putea suferi, îi spuse de-aci înainte boier Salcâm, poreclă pe care o păstră până la moarte.

După nu ştiu câtă – vreme, întâmplarea făcu să se întâlnească la un târg câteşitrei fraţii. Cei doi mai mici se îmbrăţişară cu mare dragoste când se văzură, dar nu vrură să-l bage în seamă pe cel mare, ocolindu-l. Acesta, care aflase pesemne” că izbutiseră prin muncă să strângă avere şi se bucurau de bunăvoinţa şi încrederea aproapelui, se grăbi să-i întâmpine şi le spuse:

— Rău am păcătuit faţă de voi, bunii mei fraţi. În orbirea mea, v-am alungat din vatra părintească, socotind că voi fi mulţumit dacă voi păstra totul numai pentru mine. Dar m-am înşelat ca un neghiob ce sunt şi-am ajuns la încredinţarea că omul nu se cuvine să trăiască numai pentru sine, ci e dator să-şi ajute fraţii şi pe aproapele său împărţind cu ei bucuria şi necazul. Iertaţi-mă, fraţilor, şi căutaţi să uitaţi amărăciunea ce v-am pricinuit. Făgăduiesc ca de-aci înainte să v-aşcult povaţa şi aş dori să locuim împreună, ca fraţi buni ce suntem.

Mijlociul şi mezinul rămaseră pe gânduri un răstimp, întrebându-se dacă nu cumva fratele lor mai mare avea vreun gând ascuns chemându-i să vieţuiască laolaltă, după ce mai întâi îi alungase fără milă.

— Am auzit, îi spuse mijlociul, că nici

faţă de oamenii din sat nu te-ai purtat cum se cuvine. Toată lumea te urăşte şi nimeni nu-ţi calcă pragul. Dacă vrei să trăim împreună, casa şi pământul să fie ale mele şi ale fratelui meu mai mic, iar tu să asculţi numai de îndemnurile noastre, fiindcă numai astfel vom putea şterge pata care apasă asupra numelu tău.

Omul n-avu încotro şi trebui să primească. Acum, ceilalţi doi fraţi îşi luară pe seamă îngrijirea pământului şi în scurtă vreme ajunseră să se bucure de încrederea sătenilor, ca pretutindeni pe unde îi purtase norocul. Boier Salcâm muri după vreo câţiva ani şi toţi care îl cunoscuseră, trecând pe lângă groapa lui, spuneau:

— Uite, aci se odihneşte unul care şi-a alungat fraţii şi care-a trăit de prisos pe lumea aceasta.

INIMĂ DE PIATRĂ

Odată, Grigoriţă se plimba împreună cu părinţii săi printr-o livadă, la poale de munte. Era către sfârşitul verii şi frunzele începuseră să îngălbenească. Albia secată a unui râu ducea pe-o margine de povârniş unde se zărea o stâncă înaltă în mijlocul altora mai mici, împrăştiate până la mari depărtări.

— Ia priveşte, tăicuţule, zise Grigoriţă, cum seamănă stânca aceea cu un cioban care şi-ar duce turma la păşune.

— Într-adevăr, răspunse tatăl său, seamănă foarte mult. Asta îmi aminteşte de o poveste pe care am auzit-o în copilăria mea. Era vorba tot de o stâncă înaltă ce părea să aibă înfăţişarea unui cioban ce-şi mâna oile la păşune.

— Şi-o mai ştii povestea aceea?

— O ştiu, cum de nu. Iată cum s-au petrecut lucrurile.

Se zice c-a fost un cioban care avea o turmă numeroasă. Avea şi bani, avea şi pământ, iar casa în care locuia la poalele muntelui era cea mai frumoasă din sat. El, însă, din pricină că era tare zgârcit, trăia singur şi nu lega prie* tenie cu nimeni. Dacă venea cineva să-i ceară ajutor, începea să-l ocărască şi-l da afară pe poartă. Nici câinii nu puteau sta în ograda lui, fiindcă nu le da de mâncare. Răbdau ce răbdau şi în cele din urmă săreau peste uluci şi îşi căutau adăpost pe la alte case.

Într-o zi, cam aproape de sărbătorile Crăciunului, iată că intră pe poartă un moşneag cu barba albă ca zăpada, răzimându-se în toiag. Nevăzând pe nimeni în curte, urcă scara ce ducea în tindă şi

bătu de câteva ori în uşă.

Zgârcitul, care sta învelit în suman şi tremura de frig lângă fereastră, din pricină că nu făcuse foc în cămin ca să se încălzească, zicându-şi că asta l-ar fi costat prea mult, se ivi numaidecât în prag şi întrebă cu asprime:

— Ce vrei?

— Vreau să-mi dai o mână de ajutor, cumetre păstor, îngână cu sfială moşneagul. M-a prins iarna fără un ban în pungă şi n-am de nici unele.

Zgârcitul se încruntă şi fără să mai aştepte alte desluşiri:

— Uite poarta, zise el. Pleacă pe unde-ai venit. N-am bani pentru leneşi şi cerşetori. Du-te şi munceşte, fiindcă numai prin sudoarea frunţii se capătă bucata de pâine.

— Am muncit şi muncesc încă, reluă cu

inima plină de am & răciune moşneagul. Dar am zăcut în pat două luni încheiate şi în acest timp n-am putut să câştig un singur gologan. Asta mă face să bat la uşa dumitale şi să-ţi cer sprijinul. Ajută-mă, căci îmi mor copiii de foame.

— Pleacă odată, strigă cu mânie zgârcitul, altfel mă duc şi iau băţul de după uşă şi-ţi croiesc câteva pe spinare.

Moşneagul, văzând că nu e chip să înmoaie inima de piatră a zgârcitului, se îndreptă binişor spre poartă şi când fu aproape să iasă în uliţă, întoarse capul. Îl văzu pe îndărătnic tot acolo n tindă. Şi-atunci îi spuse:

— Dumnezeu i-a poruncit omului să-şi ajute aproapele căzut în nevoie şi să-şi împartă cu dânsul bucata de pâine. Tu, care ai strâns avere şi n-ai dat niciodată pildă de

milostivire faţă de cineva, ce-ai să faci cu Strânsura după moarte, când niciun ochiu’ nu va lăcrăma şi nimeni nu-ţi va pomeni numele cu părere de rău? Află însă că ne vom mai întâlni.

Acestea zicând, porni mai departe pe uliţa satului.

Iarna trecu şi veni primăvara. Ciobanul îşi adună turma şi se pregătea să pornească spre munte. Într-o zi, unei vecine văduve îi muri copilul de pojar. N-avea nici bani pentru înmormântare. Ce să facă? Alergă şi bătu la uşa zgârcitului, cu toate că ştia mai dinainte că n-are să se milostivească de dânsa. Îi ceru s-o împrumute cu câţiva bani, pe care avea să-i dea înapoi după ce va fi vândut un petec de loc pe care îl avea în marginea satului. Dar zgârcitui, care avea chimirul doldora de bani, nu vru să dea

nimic.

Biata femeie plecă plângând să bată la altă uşă, cu nădejdea că va găsi poate o inimă care să se plece la rugămintea şi lacrimile ei.

În această vreme, zgârcitui pforni să urce pe

vârnişul. Turma lui numeroasă ajunsese dincolo de creastă, când el de-abia se afla în vale. Merse ce merse şi făcându-şi în minte fel de fel de socoteli în ce chip să mai

strângă avere, se pomeni aproape de albia unui râu de-a-luhgul căreia susurau apele umflate de puhoaiele primăverii. Aci, proptindu-se – n cârjă, îi ieşi înainte moşneagul cu barba albă care-i ceruse să-l ajute în preajma sărbătorilor Crăciunului.

— Ţi-am spus că ne vom mai întâlni, zise el. Iată, ţi-a sosit ceasul în care va trebui să dai seamă de purtările tale nesocotite Cui vor rămâne averile pe care le-ai strâns? Nu te-ai milostivit de bătrâneţele mele şi m-ai alungat pe drumuri ca un om cu inima de piatră. Dar n-ai vrut s-asculţi nici ruga bietei văduve care n-avea cu ce să-şi înmormânteze copilul. Ai rămas cu inima tare, ca de piatră, îndărătnic şi nesimţitor. Altă însă că mie toate îmi stau în putinţă. De-aci înainte te voi preface în stâncă împreună cu turma ta şi vei încremeni pe

aceste coclauri ca să te bată ploaia şi vântul până la sfârşitul lumii.

— Doamne, îndură-te de mine! strigă ciobanul căzând în genunchi, căci în moşneagul ce-i sta înainte îl recunoscuse pe bunul Dumnezeu.

Dar ziditorul cerului şi al pământului făcu un semn şi zgârcitul încremeni pentru totdeauna în mijlocul turmei, aşa cum se mai vede şi astăzi.

Aşa sunt pedepsite îndărătnicia şi răutatea sufletească a unor oameni ce vor să trăiască numai pentru dânşii.

SFÂRŞIT

CUPRINSUL:

Cei mai buni prieteni Răzbunarea ţânţarului Copilul fără inimă Joiana

Ajutărţi aproapele I Moş Vulpoi...

Gaiţa

Boier Salcâm.

Inimă de piatră

Cezar Petrescu ILIUŢA COPILUL *Traian Teodorescu* COPIII PĂDURII

— INSULA NEAGRA

Ton Pas PĂSĂRICĂ, DRAGA MEA...

Traian Teodorescu SHIRLEY, ÎMPĂRĂTEASA COPIILOR Mihail Celarianu ISPRĂVILE LUI STAN CEL

CUMINTE

Ton Pas NICUŞOR

C. Manolache ICONIŢA ZORINEI, ed, II-a

Alice Gabrielescu COPIII CURAJOŞI *Marin Torda* POVEŞTILE UNCHIJULUI

MEU

Traian Teodorescu CIRCUL PĂDURII

Hugeniu Est ABDALAH ŞI FRUMOASA AZAD

— ZASTRA FACHIRUL

Ion Pas FAMILIA CHIŢ-CHIŢ

IME I. Mirea COLECŢIE DE GHICITORI

Gh. Tulbure CARTEA MINUNILOR

Cărţi scrise pentru copii şi tineret, apărute în Editura „CUGETAREA”:

V-intilă Voiculescu Cântece pentru copii

Adina B. Jordan Pasărea raiului

Ioan Tiniiiş Basme japoneze *line 1. Mirea* Comoara copiilor

— Legendele păsărilor, animalelor etc.

Adina B. Jordan Tvanuşca Duracioc

I. A. Bassarabescu Moş Stan

Peetru G. Savin Mândrul Florilor

Ceezar Petrescu From, ursul polar

MŢihail Lungianu Din ţara lui Alb împărat

— Comoara lui Prâslea

AUice Gabrielescu Lumina care nu se stinge

Etugenia Makata Jupâniţa Ruxandra

Miihail Negru Cămaşa fericitului

AU. Olinescu Milionul lui Prichindel

Miark Twain Prinţ şi cerşetor

Osicar Wilde Casa cu rodii

Ceardinal Wiseman Fabiola

B. de Saint-Pierre Paul şi Virginia

PREŢUL LEI 25.